

Președintele Israelului onorează pe dl Șef Rabin dr. Moses Rosen

Cu prilejul celei de a 80-a aniversări a nașterii Eminenței Sale, dl Șef Rabin al cultului mozaic și Președinte al Federației Comunităților Evreiești din România, dr. Moses Rosen, Excelența Sa dl Chaim Herzog, președintele Statului Israel, îl va onora pe păstorul nostru spiritual cu o recepție pe care o va oferi în cinstea Eminenței Sale, la Palatul prezidențial, în ziua de 8 iunie 1992.

Obștea evreiască din România salută cu emoție și evlavie această supremă cinstitoare a conducătorului ei, care, de 44 de ani încoace, și-a investit viața pentru salvarea ei din primejdii, pentru drepturile ei legitime, pentru Alia spre Sion a fiilor ei, pentru binele și propășirea patriei noastre, România.

Recunoștința noastră respectuoasă și plină de dragoste frățească se îndreaptă către președintele Israelului, simbolul unității întregului popor evreu, care se află alături de noi, la această zi de mare sărbătoare a iudaismului din întreaga lume.

Declarația doamnei Margaret Tutwiler, purtător de cuvânt al Departamentului de Stat al S.U.A.

La 12 mai a.c., secretarul adjunct al Departamentului de Stat al S.U.A., dl. Lawrence Eagleburger, s-a întâlnit cu dl Șef Rabin Moses Rosen din România pentru a discuta situația din această țară.

Secretarul adjunct a recomandat să se facă eforturi pentru combaterea antisemitismului în România. El a încurajat noi pași pentru sprijinirea pluralismului democratic și promovarea armoniei și înțelegerii între diversele etnii ale populației României.

Rabinul Rosen și-a exprimat preocuparea pentru bunăstarea oamenilor de toate credințele din România în momentul în care țara face trecerea dificilă de la represiunea comunistă la societatea liberă. El a salutat sprijinul S.U.A. în încurajarea cetățenilor României de a lupta pentru o societate democratică, ce respectă pe deplin legile și drepturile omului, precum și în înțelegerea nevoilor umanitare ale țării.

ȘEF RABIN DR. MOSES ROSEN

SEFIRA

sau

„Să știm să numărăm zilele vieții noastre”

De la Pesah pînă la Șavuot, seară de seară, o rugă răsună în sinagogele noastre, o rugă deosebită de celelalte. Versetele ei sînt, parcă, recitate cu mai multă evlavie; melodia cu care o intonăm e, parcă, mai inaripată; textul ei, parcă, mai dramatic decît al celorlalte rugăminți; e ruga „numărătorii” — SEFIRA.

Numărăm cele șapte săptămîni care leagă sărbătoarea libertății de aceea a învățării; numărăm, cu fiecare dintre aceste rugă, încă o seară din cele patruzeci și nouă care alcătuiesc intervalul dintre prăznuirea „sărbătorii primăverii” și aceea a „celor dintii roade”.

Libertate și învățare. Primăvara și primul rod. Între ele se află puntea Sefiră.

Ieșirea din Egipt a fost, într-adevăr, evenimentul capital al istoriei noastre, ea ne-a scos „din sclavie la libertate”. Ea n-a fost, însă, decît rezultatul unei minuni cerești, iar libertatea dobîndită de către robii lui Faraon a fost un dar Dumnezeiesc. Miracolele nu se repetă, însă, prea des, iar libertatea nu poate dăinui dacă se sprijină doar pe minuni. Ea nu poate fi păstrată atunci cînd e doar dăruită și nu cucerită.

Pe lingă zdrobirea cătușelor care ne-au înălțat (trupurile, ființele) lui Israel aveau, așadar, nevoie de o eliberare sufletească. Pășind dincolo de țărurile robiei faraonice, ei trebuiau de-abia să-și purifice spiritele, să-și maturizeze conștiințele, să-și imobileze făpturile, spre a învăța ce este libertatea, spre a o prețui cum se cuvine, spre a căpăta puterile necesare spărării ei. Pas cu pas, zi de zi, ei au trebuit, deci, să străbată un drum care îi depărta din ce în ce mai mult de „casa sclaviei” și-i apropia mereu de meleagurile revelației sinaitice.

În întîmpinarea zilei celei mari în care Decalogul, cu ale sale idei mărețe, trebuia să răsună, ei au numărât cu nerăbdare zilele, au înaintat ne cărările perfecțiunii, au adăugat în fiecare dintr-insule o nouă pagină înscrisă în cartea maturității lor. Învățătura a dat, astfel, trîncie libertății.

Dacă ne întoarcem privi-ile spre semănătorul cu chipul aureolat de blîndul soare al primăverii, vom constata o situație asemănătoare. Gîia e fecundată de bobul udat cu sudoarea frunții sale. Aceasta însă nu e de ajuns. Primăvara nu e decît un preludiv. Fiecare dintre ale sale zile trebuie numărată cu grijă, cu evlavie, cu speranță, căci în fiecare holda se îmbogățește, lanul devine mai aurit, cobacul mai încărcat, fructul mai pîrguit. Fiecare zi marchează o nouă izbîndă în lupta pentru a smulge țărinei hrana pentru oameni. „Cei care seamănă în lacrimi” își înseninează, pe zi ce trece, chipurile și se apropie, treptat, numărînd zilele, de ziua cea mult așteptată cînd

ei „vor secera în chiot de bucurie” (Psalmi, 126).

Incoronarea muncii începută în zilele cînd natura abia a prins să dea primele semne de viață se întîmplă, deci, atunci cînd rădăcinile s-au înfipt adînc în pămînt, cînd cele dintii roade aduc mărturia triumfătoare că energia investită întru-insul n-a fost irosită în zadar.

Intervalul dintre Pesah și Șavuot ne evocă, prin urmare, atît drumul străbătut de către ostașii libertății, cit și pe acela al răscolitorilor de brazdă. Împreună, ei numără zilele care despart începutul efortului lor de aceea în care laurii victoriei le vor încununa frunțile.

Să știm, așadar, să învățăm a număra. Să nu ne pară paradoxală această afirmație. Din nefericire, omul izbuște să se descurce în labirintul celor mai com-

(Continuare în p. 5)

Eminența Sa și doamna dr. Rosen s-au întors în țară din S.U.A.

În ziua de 26 mai 1992, Eminența Sa și doamna Amalia dr. Moses Rosen s-au întors din Statele Unite ale Americii, după o vizită care a durat 20 de zile.

La invitația adresată de către domnul ambasador Meir Rosenne, președintele marii organizații „Bonds for Israel” („Împrumuturi pentru Israel”), Eminența Sa a vizitat comunitățile evreiești din New York City, Westchester, Nassau, Chicago, Rochester, Philadelphia și Cleveland. Adunările publice, dînele și celelalte întîlniri organizate în cinstea domnului Șef Rabin s-au bucurat de un deosebit succes și au prilejuit manifestări de entuziasm dragoste și de omagii respectuoase ale iudaismului american față de omul care, de aproape 45 de ani, muncește, cu trup și suflet, cu curaj și înțelepciune, pentru binele comunității noastre, a evreilor din România și care slujește România cu devotament neprecupețit și deosebite succese.

În ziua de 12 mai a.c., dl Șef Rabin a fost primit într-o îndelungată audiență de adjunctul secretarului de stat al Statelor Unite, Lawrence Eagleburger, care și de data aceasta i-a adresat calde cuvinte de prietenie personală și de apre-

ciere admirativă față de opera pe care Eminența Sa a îndeplinit-o în România. Au participat la audiență Aurel Dragoș Munteanu, ambasadorul României la Washington și mai mulți consilieri ai Departamentului de Stat.

În decursul vizitei în Statele Unite, Eminența Sa a avut întîlniri cu mai mulți membri ai Congresului S.U.A., al Casei Albe, ai Departamentului de Stat și alții.

Atît la aceste întîlniri, cit și la conferința cu mass-media, de la Clubul național de presă din Washington, dl Șef Rabin și-a expus punctul de vedere în legătură cu nevoia stringentă a României să fie sprijinită spre a intra într-o perioadă de normalizare economică, ceea ce va aduce după sine și o întărire a democrației și va tăia apa de la moară demagogilor neofasciști, care constituie o primejdie nu numai pentru populația evreiască, ci și pentru întregul popor român.

Importante personalități politice au declarat că își însușesc această analiză logică și realistă a situației și au făgăduit că vor sprijini România în drumul spre progres și democrație.

La Baltimore, Eminența Sa a participat și a luat cuvîntul la o conferință iudeo-cristină, prezidată de Arhiepiscopul Keeler și de către dl Edgar Bronfman, președintele Congresului Mondial Evreiesc.

Prelegerea rostită cu acest prilej de Eminența Sa a fost viu aplaudată de înalții ierarhi ai Vaticanului și de reprezentanții comunităților evreiești participante la conferință.

Vineri, 22 mai 1992, a avut loc, la sediul Conferinței Președinților Marilor Organizații Evreiești Americane, o ședință în decursul căreia Eminența Sa a făcut o largă expunere asupra situației actuale a comunității evreiești din România. Domnia Sa a răspuns la întrebările puse de conducătorii iudaismului american.

În zilele de sîmbătă, 9 mai și sîmbătă, 23 mai 1992, Eminența Sa a predicat la „Park-East Synagogue”, la care a fost invitat de către dl Rabin Arthur Schneider, președintele Fundației Ecumenice „Appeal for Conscience” și la Templul din Fifth Avenue, la care a fost solicitat de către dl Rabin Solomon Roth, președintele organizației naționale religioase „Mizrachi”, din Statele Unite. Masele de enoriași veniți să-l asculte pe Șef Rabinul evreilor din România l-au aclamat cu însufletire și respect.

De asemenea, vicepreședintele „Joint”-ului, dl Michael Schneider, s-a întîlnit în repetate rînduri cu Eminența Sa, prilej cu care s-au purtat discuții prietenești și s-au adoptat, de comun acord, diverse măsuri, în legătură cu programul de ajutorare pe care „Joint”-ul îl realizează împreună cu Federația Comunităților Evreiești din România.

A fost de față dl dr. Zvi Feine, directorul programului „Joint”-ului pentru România.

(Continuare în p. 5)

DINEU OFICIAL

Cu prilejul vizitei la București a secretarului adjunct al Departamentului de Stat al Statelor Unite, Lawrence Eagleburger, ministrul afacerilor externe al României, dl. Adrian Năstase, a oferit un dineu oficial în cinstea oaspetelui.

În toasturile rostită, atît gazda, cit și oaspețele au salutat ameliorarea relațiilor economice și politice dintre cele două țări, exprimîndu-și hotărîrea de a progresa în această direcție.

Ambii vorbitori au elogiat contribuția pe care o aduce Șef Rabinul dr. Moses Rosen (care a fost prezent la acest dineu) la clarificarea și întărirea relațiilor româno-americane.

■ Eminența Sa împreună cu dl Lawrence Eagleburger

ȚARĂ VECHIE, ȚARĂ NOUĂ *

Nu numai afitințiile electivă l-au apropiat pe Herzl de numele Sinagogii Altnuschul din Praga, întemeind o noțiune azi curentă, de spirit și inimă; a fost o alegere în fața istoriei, o judecată politică și morală. Lungul marș al spiritului pe o potecă de creastă, având ca suport doar experiența realităților secolului al XIX-lea și gândirea occidentală, iar ca îndreptat viziunea poetică (experimentul unei noi societăți umane) și didactică (încercarea de transformare a mentalității suferind de atâtea traume a evreului dintr-o Diaspora de două mii de ani într-una a unui om liber și puternic, constant de identitatea sa națională), acesta este adevărul prozei, având un preț epoc, dar o substanță esențială, lirică: „Țară veche — țară nouă”.

Theodor Herzl descoperă Țara veche — nouă ca și când ar asista la cosmogonie, ca și când ar fi contemporan cu prima zi a Creației. El pare, într-adevăr, prezent la ivirea strălucitoare a materialelor unei viitoare lumi, materiale care apar sub formă deja încheiată, determinată, dar încă pulsativă, a unor lucruri sau ființe ce dau năvală de după linia orizontului.

Amestec de luciditate și exaltare, cele două componente fundamentale ale structurii iudaice în genere, ideile lui Herzl privind reînălțarea Statului modern Israel își au originea în impulsul social-economic al societății europene contemporane lui, confruntate cu problemele șomajului, intelectualului „de prisos”, demonetizării valorii umane, dat fiind că banul devenise unic criteriu de măsură, impas-potentat, totdeauna când apare factorul concurență, prin handicapa etnic. Herzl oferă o soluție unică pentru amândouă problemele: șansa creării unei societăți noi, asimilându-și standardele de ultimă oră ale progresului tehnic mondial, elemente de gândire socialistă (dreptul la muncă și la piine asigurată, dreptul la asistență medico-socială gratuită pentru cei cu venituri reduse, fondurile realizându-se din obligativitatea prestării de către fiecare membru al noii societăți a doi ani de serviciu public, asociațiile agricole) și elemente structurale capitaliste (apărarea proprietății individuale, stimularea hărniciei, a inventivității prin salarii corespunzătoare); ca și șansa creării unui cămin pentru evreii de pretutindeni, în care ecumenismul, tole-

ranța față de apartenența națională sau credința religioasă a fiecărui membru al noii societăți să fie principii de conduită directoare în raporturile interumane.

Retrospectiva celor 90 de ani de la apariția cărții impune necesara comparație a machetei cu realitatea și — în același timp — a viabilității romanței cu idiliul unor situații, cu verbozitatea unor personaje îndărătul cărora se ghicește ușor publicistul Herzl.

Radiografia metamorfozelor de gândire ale evreului occidental, bucurându-se de beneficiile, dar căzând și în capcanele emancipării, preponderența „profesiunilor libere” (medicină, drept, politehnică) la generația tânără, față de activitatea indeobște comercială a generației vîrstnice, crearea speciei titratului proletar evreu, care avea de ales între gestul arivist al unei „partide” matrimoniale „bune”, asociat cu cel al traficului de conștiință sau existența măruntă, precară a intelectualului păgăbos, dau dovada apetenței remarcabile pentru psihologie, dar și a unei sensibilități pe măsură față de suferințele evreilor aflați sub cotele limită ale sărăciei (v. familia vinzătorului ambulant Littwack). Herzl justifică atenția acordată cu precădere conaționalilor săi pentru că, în momente de criză socială, primii atacați sînt aceștia, condiția de țap ispășitor fiind sugestiv sintetizată de doctorul Weiss: „cînd germanii sînt rău duși, spintecă lemne pe spinarea evreilor”. Protagonistul cărții, Frederic Loewenberg, respinge această lume, unde „banul înseamnă totul”, iar, pe de altă parte, este respins de ea în calitate de evreu, adică de cetățean de categoria a doua. Situația sa era emblematică, indiferent de gradul de pregătire intelectuală și de grupa socială în care evreul se găsește.

Herzl găsește un răspuns, un liman și o modalitate de eliberare a evreilor din Galut și dintr-o societate bazată pe injustiție și corupție: renașterea Țării Sfinte, al doilea certificat de naștere al poporului evreu în istorie, după ieșirea din robia egipteană. În noul stat, atunci proiectat din speta cărților lui Jules Verne, al cărui ghid este David Littwack, fiul fostului vinzător ambulant vienez, devenit unul dintre întemeietorii săi, nimeni nu este întreat „nici de credință, nici de rasă; omnia este suprema vir-

tute”. Procesul de transformare a conștiinței intelectualului evreu debusolat și dezvădăduț, Frederic Loewenberg, într-un adept convins al lumii noi este facilitat sau, mai exact, își găsește un punct de sprijin în credința religioasă, care este, totodată, liant al conștiinței naționale. Regăsindu-l pe „Dumnezeul părinților noștri”, într-o primă strălucire cu David, copilul sărman de pe izlăvire Vienna, Loewenberg se regăsește pe sine. Celor care susțin că mistuerea evreilor este aceea de a trăi în Diaspora pentru a arăta altora drumurile pe care le au de urmat, David Littwack, alter-ego al lui Herzl, le dă riposta cu un argument pe cât de adevărat, pe atât de plin de bun simț: „Adevărul era că noi nu dădeam lecții nimănui, ci primeam zilnic și continuu lecții singuroase, dureroase — pînă cînd [...] am descoperit din nou un drum care ar putea duce afară din Egipt”. Herzl a înțeles înaintea altora că numai respectul față de sine poate genera respectul celorlalți și a transformat un mod de comportament particular în destinația unei colectivități. Nu efortul de renegare a originii evreiești, nu opresiunea ghetoului, nici părăsirea lui și, odată cu aceasta, încetarea modului de viață evreiesc, ci întărire sentimentului de demnitate națională și cultivarea valorilor culturale strămoșești duc la acest respect. De fapt, prin practicarea religiei se ajunge la înțelegerea marilor valențe poetice și filozofice (v. analiza cîntecului de întîmpinare a Sabatului) și a profundelor semnificații istorice implicate prin celebrarea unei sărbători (v. Seder la familia Littwack).

Concepția statului modern constituit în sindicate agricole, rezultat al experiențelor științifice și sociale din cele mai dezvoltate state ale lumii, importanța energiei căderilor de apă în transformarea unui pămînt steril într-unul roditor, secarea mlăștinilor, irigarea terenurilor secetoase, organizarea sistemului a turbinelor, metamorfoza structurii nu numai psihice, ci și fizice a evreului prin cultivarea diferitelor discipline sportive, dezvoltarea transporturilor și comunicațiilor sînt linii de direcție ce și-au dovedit, în timp, temeinicia. Punctele slabe ale proiectiei statale herziene, nonexistența armatei și minimalizarea instinctului de proprietate, au fost infirmate de cursul

T. HERZL

istoriei celei de-a doua jumătăți a secolului al XX-lea. Alături Holocaustul, catastrofa care a dus la transformarea în realitate a visului de 2000 de ani al evreilor, sintetizat de Herzl, citi și tragedia evenimentelor ale conflictelor armate care țările arabe au negat punctul de vedere al lui Herzl privitor la lipsa armatei, iar forța instinctului de proprietate s-a dovedit mai adîncă decît a bănuirii scriitorului-profet.

Dar ceea ce contemporaneitatea o confirmă mai presus de orice este faptul că viziunea lui Herzl s-a dovedit a fi mai realist decît și-o închipuiau adepții de atunci ai ideilor sale. Existența Ierusalimului, capitală a Israelului renăscut, așa cum e vizată de Herzl în paginile „Țării vechi — țării noi”, poate fi atinsă cu privirea.

Ce altceva și-ar fi putut dori oare, acum 90 de ani, autorul acestui viz de cît să fie azi copleșit de miracolul adevărului adevărat?

E. SUHOR

* Theodor Herzl. „Țară veche — țară nouă. București, 1937.

Mari interpreți de muzică evrei *

In acest număr: MÎNDRU KATZ și CLARA HASKIL

Voi începe cu un nume care-mi este, recunosc, foarte drag, cel al lui Măndru Katz, care, după ce a debutat, alături de George Georgescu, cu *Concertul în si bemol minor* de Ceikovski, elev fiind al profesorei Florica Musicescu, la care venea cînd era mititel, de mină cu mama lui, din Buzăul natal, a devenit o floare a pianisticii din țara asta. Toată lumea se trudea să descopere care este mai bun: Valentin Gheorghiu sau Măndru Katz și se ocupa să-i pună față-n față, cînd ei de fapt erau prieteni și rideau pe infundate de „mecurile” din opinia publică. Măndru Katz era un pianist pil-ditor, de o interpretare, o sobrietate, o noblete fără cusur. A fost printre primii artiști din România care și-au cîștigat, după cel de-al doilea război mondial, prețuirea internațională, a luat premii și la multe concursuri pentru tineret, dar la un moment dat s-a cam săturat să aștepte vizele prea mult și a plecat în Israel. Chiar mai înainte ajunsesse un nume mare la Londra, în Africa de Sud și mai peste tot unde se vorbea englezește — afară de S.U.A. A făcut înregistrări, ce mai vreți, sub bagheta mareului dirijor englez John Barbirolli, în cele din urmă a fost numit profesor la Conservatorul din Tel Aviv, continuînd să cînte peste tot. L-am întîlnit și eu, cînd împlinise 50 de ani și cînd era fericit, nevoie mare, pentru că i se născuse o fetiță. L-am văzut înainte de a fi murit, în Elveția, la Lausanne, în 1976, prima oară cînd eram la Montreux, în jurul discului și m-am bucurat din suflet pentru că eram prieteni apropiați. Am constatat că în Israel era pus la mare cinste, așa că a figurat în jurul primului Concurs Arthur Rubinstein, din 1974, manifestarea muzicală israeliană de cel mai mare renume. Măndru, care era cardiac, a murit în Turcia, în timpul unui recital, la care erau prezenți și prieteni din România, dirijorii Mircea Basarab și Constantin Bugeanu. Pur și simplu s-a culcat pe pian și a murit. Este ceva înălțător în asta. M-am bucurat și eu că un

prieteni mi-a împrumutat un disc englezesc cu Măndru Katz, *Concertul în fa minor* de Bach, pe care a început să-l cînte după ce a plecat din România.

Am început cu Măndru Katz, dar ar fi trebuit să o iau mai dinainte, pentru că din București a plecat în lume o fetița genială, pe nume Clara Haskil. Dacă vreți să știți totul despre ea, citiți cartea unui mare ziarist elvețian, Jérôme Spycet, care a publicat un volum intitulat simplu — „Clara Haskil” — de o sensibilitate și un adevăr care desfid îndemnarea multor muzicologi *attitres*, cum spun francezii.

Clara a plecat în străinătate de mină cu unchiul ei, Avram, și a cucerit toate inimile. Dacă vreți și data primului recital de răsnet, asta se petrecea cam în 1902, cînd avea șapte ani, pentru că se născuse în 1895; gazda copilului genial era Viena. A studiat cu Alfred Cortot și cu Gabriel Fauré, la Paris; marele Ferruccio Busoni a invitat-o să lucreze cu el la Berlin. A devenit partenera de muzică de cameră a celor mai iluștri artiști, a lui George Enescu, Eugène Isaye și Pablo Casals. A fost legată prin fire puternice de muzicienii români, în primul rînd de George Enescu, cărui i-a cîntat, printre primele, *Suita opus 10, în re major*. Dar a avut o afecțiune specială pentru Dinu Lipatti, care fi spunea Clarinetta. Marele lucru pe care trebuie să-l subliniem este că muzicienii români de seamă nu au fost deloc antisemite, ba chiar dimpotrivă. În ce-l privește pe George Enescu, nu voi începe cu citate, cum se cuvine, dar voi arăta că cel mai drag discipol al lui a fost Yehudi Menuhin. Lipatti a iubit-o frățește și a pretuit-o pe Clara, Valentin Gheorghiu a fost prieten cu Măndru Katz etc. Dar acestia nu au fost numai „evreii preferați”. Asemenea artiști au o lărgime sufletească care nu dă loc mizeriei antisemite, pur și simplu sînt spirite largi, care se scutură de orice ură națională, George Enescu nu din întîmplare trebuie să fie în România în toate inimile, pen-

tru că a fost un exemplu de lipsă de adversitate națională, rasială, a înțeles pe toți și pe toate, afară de ticăloși, pe care a găsit puterea, cu toată blîndețea lui înăscută, să-i pună la zidul oprubriului public.

Clara a suferit mult, în viața ei prea scurtă, care s-a încheiat în urma unui accident suferit în gara din Bruxelles. A fost o femeie bolnavă, suferea de sco-lioză, nu avea frumusețea unui „star” de cinema. Insa a avut o frumusețe interioară unică, care străbate în interpretările ei, rămase, cum se spune, „literă de evanghelie”, mai cu seamă în ce privește pe marii clasici. Din fericire, și-a găsit spre sfîrșitul vieții un adăpost în Elveția, la Vevey, unde a fost prietenă cu Charlie Chaplin și unde pînă astăzi se păstrează un adevărat cult acestei artiste. Acolo, după cum la Tel Aviv există „Concursul Arthur Rubinstein”, ființează concursul „Clara Haskil”, care tinde să permanentizeze slava numelui ei. La noi în țară trăiește doamna Moscova, veri-soara Clarei, care a tradus cartea lui Spycet și care face tot ce poate pentru prelungirea memoriei artistice. Ascultînd acum un fragment din finalul *Concertului de Mozart nr. 19 în fa minor*, K.V. 459, vom înțelege de ce asemenea interpretări sînt considerate drept cele mai definitive pentru spiritul unei muzici pe care am slăvit-o în lume, peste tot locul, în 1991.

De ce sînt atîția distinși interpreți de muzică evrei? Nu numai pentru că sînt urmașii unui mare cîntăreț din harpă, regele David, ci și pentru că au însușiri speciale — Enescu ar fi zis un anume contact al degetului pe coardă, vorbind de violoniști. Eu aș spune ceva mai mult — este aici o reunire a unei înalte spiritualități și a unei îndemnări native, ar trebui să folosim termenul de *ataraxia*, de care mă cam feresc însă, pentru că a fost utilizat, în anumite împrejurări, în sens peiorativ. Insa nu cred că trebuie să nutrim pentru asta o în-gimfare specială — este vorba pur și simplu de un dar divin. Dar, fiindcă sîntem în România, m-am ocupat și eu, cum s-a ocupat — pe alt plan — și Cecilia Stein, de talentele tinere, care sînt aici extraordinare, numai că împrejurările istorice au făcut ca tinerii români să nu se bucure întotdeauna de rezultatele internaționale ale înzestrării lor. Talentul interpretativ mai depinde și de muncă — probabil că evreii au avut o încăpățî-

nare, o stăruință specială în a ști și să dezvolte înzestrarea, nu trebuie să o subestimăm.

Acum, vom trece la un alt mare interpret evreu, la dirijorul (Insa și compozitorul) Leonard Bernstein. Lenny a fost iubit de o omenie întreagă. Am auzit că la Viena, unde nu sînt numai filosemitii, era adorat și, cînd dirija muzica unui alt mare evreu, poate cel mai de seamă compozitor de origine evreiască, Gustav Mahler, era pur și simplu nebunie acolo, un fel de „sărbătoare publică”. Lenny a fost un muzician american, Insa care nu s-a jenet niciodată să-și afirme apartenența evreiască; de altfel, la New York poate că este mai ușor decît în alte părți. Insa a concertat și în Israel, a creat burse pentru mulți copii de acolo, între altele, pentru un tînar numit Alcayal, venit de aici, din România. Ca să vorbim de cea mai mare calitate a lui, a fost el Insa un educator muzical unic pe pămînt. Tinem minte foarte bine întîlnirile lui cu tinerii la New York, pe care le-a transmis multă vreme și televiziunea română — și bine ar face să le reia, pentru că mai splendidă propagandă muzicală, artistică în genere, nu am întîlnit vreodată. Lenny Bernstein a dirijat marea muzică, am o înregistrare minunată a tuturor simfonioanelor de Beethoven, a fost, umîndu-l lui Bruno Walter — alt mare dirijor evreu, născut în 1876 la Berlin și pe care el chema de fapt Schlesinger — considerat cel mai mare dirijor al creației lui Mahler. De fapt, am scris despre el în „Revista Culturii Mozaic”, cînd a murit; acum doar trebuie să-l reamintim. Și, pentru că nu-i era rușine că s-a născut evreu, a dirijat, ca nimeni altul, *Nigun* de Ernest Bloch, o piesă evreiască sădă, pentru violoncel și orchestra, solist fiind un mare virtuoz rus, Mstislav Rostropovici, de fapt acum activ în Statele Unite și celebru peste tot locul. Am aduc aminte că, în urmă cu ani, o tînară muzicologă evreică de la noi, Dana Camil, care între timp a plecat, v-a mai prezentat acest *Nigun*; îl ascultăm ori cînd cu bucurie. Discul a fost înregistrat cu Orchestra Națională a Franței; la violoncel — Mstislav Rostropovici, dirijor — Leonard Bernstein.

ALFRED HOFFMAN

Fragmente din conferința științifică în sala din str. Popa Soare, la 23 febr. 1992

MERIDIANE • MERIDIANE • MERIDIANE

De la emblemele celor 12 triburi LA DRAPELUL DE STAT AL ISRAELULUI

Atît Biblia, cit și Midrașul menționează faptul că fiecare trib patriarhal își avea propria emblemă. Fiecare steag avea altă culoare, corespunzătoare unei pietre prețioase de pe platoșa (simbol al inimii) lui Aaron. Piatra tribului lui Reuben era rubinul, culoarea steagului era roșie, avînd brodate pe el mandragore. Piatra lui Simeon era topazul și steagul tribului său era verde, avînd brodat orașul Șechem. Piatra lui Levi era smaraldul și culorile steagului erau albul, albastrul și roșul, cu cetățile Urim și Thummim brodate pe steag. Piatra lui Iehuda era rubinul închis și culoarea steagului era azurie, avînd un leu în mijloc. Piatra lui Isahar era safirul și culoarea steagului era neagră, avînd brodate Soarele și Luna. Piatra lui Zebulun era smaraldul și culoarea steagului era albă, avînd brodată o corabie. Piatra lui Dan era iacintul și culoarea steagului era asemănătoare cu a safirului, avînd drept broderie un șarpe. Piatra lui Gad era agata, iar culoarea steagului era un amestec de negru cu alb, avînd brodată o tabără. Piatra lui Naftali era ametistul și culoarea steagului era asemenea vinului roșu limpede, deci nu de un roșu foarte pronunțat. Drept broderie avea o căprioară. Piatra lui Așer era berilul și culoarea steagului era asemenea pietrei prețioase cu care se împodobesc femeile. Pe steag era brodat un măslin. Piatra lui Iosef era onixul și culoarea steagului era negrul strălucitor. Desenul de pe steag reprezenta un bou pentru Efraim și un taur pentru Manase. Piatra lui Beniamin era un jasp, iar culoarea steagului era o combinație din toate cele 12 culori; drept broderie avea un lup.

Cuvîntul „nes”, menționat în Cărțile Profetilor, este, de asemenea, apropiat ca semnificație de noțiunea modernă de steag. „Nes”-ul era un semnal care putea să fluture la adierea vîntului, ridica în înălțime înalt. Cuvîntul era, de asemenea, folosit pentru a denumi o pinză. Picturi murale iudaice înfățișînd corăbii, descoperite în mormintele de la Bet Shearim, în „mormintul lui Jason” și în cartierul Rehavia, din Ierusalim, dovedesc că, în antichitate, corăbiile evreiești purtau embleme. Termenul „degel”, folosit în Biblie, mai ales, în descrierea felului în care poporul lui Israel și-a ridicat corturile și și-a fixat ordinea de apărare în fața unui atac, e gîndit în parametri contemporani, el fiind mai apropiat semnificației cuvîntului „steag”. Rași explică noțiunea de „degel” ca fiind un simbol colorat prin care se identificau unitățile militare. Într-unul din manuscrisele de la Marea Moartă, „Războiul fiilor luminii cu fiii întinericului”, termenul „degel” e utilizat în sensul său biblic: o unitate organizată. În același manuscris, două capitole sînt consacrate descrierii „totot”-urilor (simboluri obișnuite ale întregii comunități), echivalente steagurilor actuale. Aceste steaguri erau de diferite mărimi, în raport cu unitatea reprezentată și conțineau inscripții variate: „poporul lui Dumnezeu”, numele lui Israel și Aaron și numele celor 12 triburi ale lui Israel, în ordinea nașterii fiecărui șef de trib etc.

Pentru cei care plecau în război era instituit obiceiul ca, pe steagurile lor, să se pună inscripții de depărtare, dacă bătălia urma să aibă loc, iar cînd se întorceau din război victorioși, inscripții de apropiere. În manuscris există o descriere a rolului important, foarte asemănător steagului modern, jucat de trib

■ Vitralii de Marc Chagall, dedicate celor 12 triburi ale lui Israel

bolurile psihice în organizarea comunității.

În Diaspora este cunoscută atitudinea împăratului Carol al IV-lea, care, în 1254, a acordat evreilor din Praga permisiunea de a avea un steag; el era roșu, cu stele în șase colțuri, care, mai tîrziu au devenit cunoscute sub numele de Scutul lui David. În 1592, Rabinului Mordehai Moisel, de asemenea, din Praga, i s-a dat permisiunea de a expune în sinagoga unde oficia „steagul regelui David asemănător cu steagul Sinagogii Mari”. În 1641, evreilor din Praga li s-a permis, din nou, să aibă un steag — pînă la întemeierea Sinagogii „Altneuschul”, din Praga — drept recunoaștere a contribuției lor în lupta pentru apărarea orașului împotriva armatelor suedeze; steagul era roșu, avînd în mijloc un Scut al lui David, de culoare galbenă.

Steaguri evreiești, ca o expresie a mișcării de renaștere națională, au fost folosite și de David Reubeni în campania de cîștigare de aderenți în rîndurile conducătorilor evrei și creștini ai epocii. Steagurile lui erau albe, cu cele 10 Porunci sau versete sau nume (după unele versiuni, aveau numele Macabeilor), brodate pe steaguri cu fir de aur. Reubeni a purtat un steag de acest tip cînd a

apărut împreună cu Solomon Molcho, în fața lui Carol al V-lea, la Regensburg, în 1532. Pînă la mijlocul secolului al XVII-lea, Scutul lui David a căpătat statutul unui simbol iudaic recunoscut. El a fost folosit oficial de conducătorii comunităților evreiești din Praga și Viena, rîspîndindu-se, ulterior, în întreaga lume evreiască. În 1895, la 12 iunie, Theodor Herzl, inițiatorul mișcării de renaștere a Statului Israel, nota: „Steagul la care mă gîndesc poate fi alb cu șapte stele aurii. Fondul alb poate fi un simbol pentru viața noastră nouă și curată, cele șapte stele sînt cele șapte ore de lucru: vom intra în Tîra Făgăduinței sub semnul muncii”. Ulterior, cele șapte stele au fost înlocuite cu Scutul lui David, avînd la mijloc inscripția „Arie Iehuda” („Leul lui Iehuda”). Combinația alb-albastru, drept culori simbolice pentru steagul evreiesc, apare menționată în 1878, de către poetul L. A. Frankl: „Tot ce-i sacru va apărea în aceste culori: / Alb — ca o iradiere a marii credințe / Albastru — asemeni firmamentului”.

Odată cu crearea Statului modern Israel, steagul alb-albastru, avînd în centru Steaua (sau Scutul) lui David, a devenit drapelul de stat al Israelului.

ISRAEL — Filatelie de inspirație istorică

În decembrie 1991 au fost puse în circulație în Israel un întreg șir de timbre noi, cu o execuție grafică excelentă.

Într-un timbru în valoare de 1,50 șekeli, este reprezentată organizația clandestină „Irgun Zewai Leumi”, care, din 1939, a luptat ca mișcare ilegală împotriva Puterii mandatare britanice, ce sabota reconstituirea Căminului național evreiesc. Primul comandant al organizației a fost Zeew Jabotinsky, iar în 1943 a preluat comanda Menachem Begin. Autodizolvarea „Irgun”-ului a avut loc în 1949, după consolidarea Statului Israel. Marca înfățișează o fereastră de închisoare a fortăreței din Akko, reprezentată și pe contramarcă.

Un alt timbru postal, în valoare de 1,50 șekeli este dedicat grupării radicale „Lehi”, creată în 1939, — în vederea luptei active împotriva britanicilor, complice ai fanaticilor arabi — de către Abraham Stern, conducătorul grupei Stern, numită și „Lohamei Herut Israel” („Luptători pentru libertatea Israelului”). Stern a fost omorît în 1942 de către poliția secretă britanică. „Lechi” a fost integrată ulterior în armata israeliană. Marca reprezintă ca efigie inscripția „Lohamei Herut Israel”, în limba ebraică.

Cu ocazia Jocurilor Olimpice de la Barcelona, a fost emis și un timbru postal în valoare de 1,10 șekeli. În metropola catalană va avea loc, în acest an, cea de-a 25-a ediție a Jocurilor Olimpice de vară. Să sperăm că aceste jocuri se vor desfășura fără incidente. Efigia mărcii reprezintă o alergătoare în plin efort.

Un timbru postal în valoare de 2,00 șekeli este închinat memoriei lui Wolfgang Amadeus Mozart. Israelul s-a aliniat bicentenarului Mozart, numeroaselor țări care l-au celebrat pe genialul compozitor. Marca prezintă silueta lui Mozart, avînd ca fundal o partitură dintr-o compoziție a sa. Inscripția de pe contramarcă, „Anul internațional Mozart în Israel”, apare în limbile ebraică, arabă și engleză.

Serviciul postal israelian a evocat și memoria a două renumite femei din istoria israeliană mai veche și mai nouă. Cu valoare de 1,10 șekeli, a fost amintită Dona Gracia (Nasi). Cunoscuta inițiatrice de acțiuni filantropice s-a născut în 1510 în Portugalia, ca fiică a unei familii de marani. În 1528 s-a căsătorit cu bancherul Francisco Mendes, și el maran. Ulterior, a plecat la Anvers și Veneția, de unde a putut părăsi închisoarea numai la intervenția unui diplomat turc. Apoi, a putut purta din nou numele ei evreiesc de Nasi. În 1553, o găsim la Constantinopol, unde desfășoară o activitate filantropică și, apoi, în regiunea Tiberia, unde militează pentru reconstrucția orașului distrus. A decedat în 1569, în Palestina. Marca reproduce chipul ei, după un medalion de Pastorina de Posterini, datînd din anul 1533, iar contramarcă o privește a regiunii Tiberiada, din aceeași perioadă.

Printr-un alt timbru postal, în valoare de 1,00 șekeli, este omagiată văduva celui de-al doilea președinte al Israelului, Yitzhak Ben Zwi, Rachel Janait Ben Zwi. Născută în 1886 la Malin, în Ucraina, a fost atrasă încă din tinerețe

de idealurile sioniste, participînd la întemeierea Partidului Muncitoresc Sionist. După ce studiasse un timp agronomia, în Franța, vine în 1908 în Palestina, unde se consacră învățămîntului. S-a îngrijit în mod deosebit de tinerele fete. În 1909, l-a cunoscut pe Yitzhak Ben Zwi, ulterior soțului ei. Această familie a trecut printr-o grea încercare, prin pierderea fiului lor, Eli, cîzut în Războiul de Independență, Rachel Janait Ben Zwi a decedat în 1979, în Israel, la venerabila vîrstă de 93 de ani. Marca îi înfățișează chipul. Pe contramarcă sînt reprezentate pioniere la munca cîmpului.

De Ziua filateliei din 1991, poșta israeliană a emis un frumos timbru postal special. Efigia mărcii — în valoare de 0,70 șekeli — reprezintă o secțiune a unui timbru cu inscripția „Doar Ivri” („Poșta ebraică”), cu ștampila în trei limbi, din Tel-Aviv, purtînd data de 16 mai 1948. Ziua filateliei, în cinstea căreia, de trei ani încoace, apar timbre speciale, s-a celebrat în săptămîna sîrbătorii de Hanuca, perioadă în care a fost programată și adunarea Asociației filateliștilor israelieni.

HANS SALZMANN

SEMIT — ANTISEMIT

Ancheta ziarului „CUVÎNTUL”

Cităm din răspunsul dat ziarului „Cuvîntul” — și apărut în numărul acestuia din 19 mai 1992 — de înalt Prea Sfinția Sa dr. Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului, în legătură cu antisemitismul.

„Fără a încerca să trazez chiar și numai în câteva cuvinte istoria antisemitismului, aș constata existența lui, uneori într-o măsură mai mare, alteori mai mică, la multe din popoarele de azi. Apogeeul a fost atins în timpul celui de-al doilea război mondial. Este o rățacire asemenea altor rățaciri ale umanității. Rasismul îndreptat contra oamenilor de culoare îi este foarte apropiat. Deși nu ne este caracteristic nouă, românilor, antisemitismul l-am cunoscut, din păcate, și noi. Cu mult regret, se pare că se semnaleză recrudescențe. Eu văd în acestea urmarea lungii perioade de dictatură comunistă, care a reușit, între altele, să învrăjbească oamenii, să-i asmută pe unii împotriva altora. De aceea, în măsură în care se impune a se efectua fără întârziere procesul comunismului, mai exact al promotorilor lui, tot în aceeași măsură se impune condamnarea fără rezerve a antisemitismului și a celor care îl provoacă sub indiferență ce formă: în scris și în faptă. Un creștin autentic nu poate accepta necredința și nici ura împotriva evreilor, în aceeași măsură în care trebuie să promoveze credința și dragostea față de orice semen, indiferent căruia neam sau rasă ar aparține. Un vestit teolog al vremii noastre, H. U. von Balthasar („Die Wurzel Jesse”, în: „Juden, Christen, Deutsche”, Stuttgart, 1961, p. 170), spune că antisemitismul «rămîne cea mai mare rușine» a omenirii. Și avea dreptate!”

■ Mitropolitul dr. Nicolae Corneanu

potrivă evreilor, în aceeași măsură în care trebuie să promoveze credința și dragostea față de orice semen, indiferent căruia neam sau rasă ar aparține. Un vestit teolog al vremii noastre, H. U. von Balthasar („Die Wurzel Jesse”, în: „Juden, Christen, Deutsche”, Stuttgart, 1961, p. 170), spune că antisemitismul «rămîne cea mai mare rușine» a omenirii. Și avea dreptate!”

Tăcuți,

Înșirați pe marginea străzilor

50 de ani de la deportarea evreilor din Frankfurt

Din Frankfurt a plecat, la 19 octombrie 1941, primul transport de evrei, alcătuit din 1125 de persoane, către Litzmannstadt (Lodz).

Încă din primăvara anului 1941, comunitatea evreilor primise un ordin din partea Gestapoului de a trimite liste cu numele tuturor membrilor ei. Drept urmare, au început să circule printre evrei zvonuri alarmante cum că aceste liste vor fi folosite în vederea deportării.

În acea zi de duminică dimineață, relatează un martor ocular, oamenii Gestapoului și ai Serviciului de securitate au pătruns în casele celor aflați pe listă; li s-a citit ordinul de evacuare și li s-a îngăduit să-și împacheteze în grabă câteva lucruri, după cum urmează: mijloace de plată (bani) — 50 de mărci germane; un rucsac sau o geantă de mână cu lenjerie de corp și alte obiecte necesare pentru un trai modest; îmbrăcăminte; hrană pentru două zile, lingură, farfurie, strachină, pahar, sticlă; pașaport, buletin de identitate, carnet de muncă și alte acte personale.

Din ordinul conducătorului administrativ teritorial, au fost date comandanților de unități indicații pentru deportarea evreilor.

Locuințele evreilor au fost sigilate de Gestapo.

De la locul adunării, eșalonul a trecut, în plină zi, prin oraș. Locuitorii erau înșirați pe marginea străzilor și priveau muți — în rînduri strînse — convoiul macabru. S-a parcurs astfel drumul de la Eppsteinstrasse 45, trecînd prin Șoseaua Bockenheimer, pînă la Grossmarkthalle (hala din Piața Mare).

Episcopul din Limburg — Antonius Hilfrich — relatea, la 27 octombrie 1941:

„... În privința transportului, nu s-a specificat, după cum aud, nici o reglementare deosebită pentru nearienii catolici. ...Spaima față de transport este înfiorătoare în rîndul evreilor. Luni, 20 octombrie, zăceau, de dimineață, în cimitirul evreiesc 11 cadavre... dar și în rîndul populației ariene din Frankfurt suscitarea este, precum aud din surse demne de încredere, foarte mare”.

Cînd evreii au ajuns în Grossmarkthalle, au fost coboriți în pivniță, pentru a li se face percheziția corporală. Cu această ocazie, s-a recurs la grave maltratare; țipetele celor chinuți răsunau prin pereți. Gauleiterul Sprenger a venit personal în hala Pieței Mari pentru a se informa asupra mersului operațiunii. El nu s-a reținut să-i insulte pe unii evrei pe care-i cunoștea și să-i calce în picioare pe cei căzuți. Apoi, acești nenorociți au fost mișcați, în bătai, peste liniile ferate, spre vagoanele care așteptau prăgărite.

La Lodz se afla un ghetou cu circa 250 000 de evrei. Deoarece alimentele nu erau suficiente acestor oameni, domnea o foamete îngrozitoare. Zeci de mii de oameni au murit de inaniție. În această situație au sosit și evreii din Frankfurt. Pentru acești mai bine de 1 000 de oameni, nu existau însă nici un fel de locuri de cazare, astfel încît, vrednici de milă, rătăceau noaptea în căutarea unui adăpost. De abia după zeile-n șir, au fost plasați în habituri neîndelutătoare.

Ulterior, din ghetou s-au făcut deportări spre iagărul de exterminare Kulmhof. Au fost vizate în primul rînd persoanele în vîrstă, precum și evreii din Frankfurt.

Pînă acum nu s-a știut că doar un singur evreu din marele oraș german a supraviețuit acestei prime deportări. Dar localnicii continuă să spună: „Noi? Noi n-am făcut nimic”.

ADOLF DIAMANT

Cele mai frumoase tipărituri religioase

Biblioteca Națională a Franței găzduiește o expoziție, organizată împreună cu Fundația Safra, cuprinzînd cele mai frumoase manuscrise ebraice, cu titlul „Yad Haza-ka”. Între aite, este expusă o transcripție a comentariului „Mișne Tora” de Maimonide, scris la finele secolului al XII-lea. Copia luxuoasă, cu 60 de file de pergament ornamentat și decorat cu mare rafinament artistic, provine din regiunea Provence, datînd din 1395 și fiind realizată de scribul — care era și autor — Astruc Samiel Kansî.

Cele mai frumoase Biblii din expoziție, realizate în cele patru culturi ale Franței, datează din secolele al XIII-lea și

GORBACIOV

despre antisemitism

„Yeshiva University” din New York a acordat lui Mihail Gorbaciov „award”-ul (premiul de onoare), decorația democrației „Benjamin Cardozo”. Solemnitatea s-a desfășurat în cadrul unui dîneu care a avut loc la hotelul „Pierre” din New York. Iar președintele Universității, profesor Rabin dr. Norman Lamm, i-a oferit titlul în prezența unei numeroase și deosebite de selecte asistențe.

Cu acest prilej, fostul președinte al Uniunii Sovietice a declarat: „Antisemitismul este una dintre cele mai murdare forme ale șovinismului naționalist și eu îl resping și îl blamez”.

„Paradoxul secolului XX este contradicția dintre progresul tehnologiei, extrem de puternic, pe de o parte și degenerarea morală, pe de altă parte”.

„Holocaustul, una dintre crimele cele mai abjecte care s-au săvîrșit împotriva democrației. Democrația e datoare să se apere cu energie. Nu trebuie să acceptăm discriminările ca o plagă naturală. Trebuie să stăm de veghe și să apărăm democrația fără încetare, pentru că ea nu este numai o formă de guvernămînt, ci înfățișează o întreagă cultură și o scară de valori morale de prim rang”.

NOI DEZVĂLUIRI ALE DOCUMENTELOR STASI

R.D.G. a ascuns mii de criminali nazisti. După demascarea unui politician social-democrat din Brandenburg, Simon Wiesenthal și Heinz Galinski revindica o prelucrare rapidă a arhivei STASI în căutarea posibilor criminali nazisti.

În arhivele temute ale Ministerului Securității Statului din fosta R.D.G., sînt consemnate mai multe mii de nume de criminali de război din timpul celui de-al doilea război mondial. Cum s-a aflat de la un for competent din Germania, toate aceste acte sînt acum prelucrate. O primă demascare a apărut: președintele de vîrstă a Landtagului (Camerei) din Brandenburg, Gustav Just (P.S.D.), a luat parte în anul 1941 la impușcarea unor evrei din Ucraina. La anunțarea demascării, el a exclamat în fața ziariștilor doar atît: „Evident că nimeni nu era entuziasmat să facă aceasta”. Politicianul P.S.D. nu s-a considerat obligat la o demisie imediată, probabil și pentru că Procuratura din Frankfurt/Oder a suspendat acțiunea împotriva lui Just din cauza prezumției prescrierii.

Pentru Simon Wiesenthal, este un procedeu îngrozitor: „La Berlin, pe Erich Mielke îi așteaptă un proces pentru o crimă din anul 1931, iar la Frankfurt/Oder se oprește o procedură de investigație pentru crimă împotriva a șase evrei, persoane civile, comisă în 1941, sub pretextul unei preținse prescrierii”.

Centrale P.S.D. de la Bonn s-a arătat afectată de trecutul reprezentantului prominent al său din Landtagul de la Potsdam: „Fără îndoială că vom cere colegului nostru din Brandenburg demisia imediată din toate funcțiile”. Aceasta a fost luarea de poziție a purtătoare de cuvînt a P.S.D., Cornelia Sonntag. To-

tuși, ea a recunoscut că numai centralele din Brandenburg a partidului poate să decidă definitiv în această chestiune. Ea se așteaptă totuși la o decizie rapidă. Simon Wiesenthal este sigur că în noile landuri federale trăiesc, nerecunoscuți, încă mulți criminali nazisti. Wiesenthal a sesizat opinia publică, în anii trecuți, că în diferite instituții ale fostei R.D.G., ca presa, universitățile și Camera Populară, foști nazisti au ocupat posturi cheie. Wiesenthal nu a putut indica un număr exact. „Avem o listă cu nume, și pe această temă am avut chiar azi după amiază o convorbire cu procurorul general competent de la Ludwigsburg”, a declarat Simon Wiesenthal. El a pastrat un contact permanent și cu Ministerul german al Justiției.

În actele fostei STASI sînt pomenite mii de persoane care au luat parte activă la nimicirea evreilor sub regimul nazist.

Aceste persoane, care astăzi trăiesc numai în Germania, ci și în multe părți din întreaga lume, au fost ani în șir șantajabile pentru STASI. Heinz Galinski, președintele Consiliului Central al Evreilor din Germania, a cerut, într-o luare de poziție, nu numai imediata demisie a politicianului social-democrat Gustav Just, ci și completa și rapidă prelucrare a actelor STASI pentru eventuala găsire a altor criminali nazisti.

A. SPIEGLER

DECES E

La 21 Sivan (22 iunie) se implinesc patru ani de dor și tristețe de la despărțirea de dragul, bunul și înțeleptul nostru SIMON LAZAR. Mina, Alexandru, Diana, Carina, Lorena.

Cu triste și duioase amintiri comemorez, la 23 iunie, un an de la dureroasa despărțire de scumpa mea soție ROZICA HERESCU.

Un gînd pios pentru sufletul ei sincer și bun. Soțul,

Kohn Sara, Brigitta cu familia aduc un pios omagiu la împlinirea a 14 ani de la decesul scrupurilor lor KOHN SAMOILA — Orăștie, SCHULL IOSEFINA PEPI — Blaj.

Amintire veșnică pentru bunătatea lor.

SEF RABIN DR. MOSES ROSEN

Convorbire cu un înalt demnitar american despre CAUZĂ ȘI EFECT

VACA ÎNTII MÂNINCA ȘI APOI DA LAPTE

Interlocutorul meu se arăta plin de bunăvoință. Decenii de-a rindul s-a dovedit un bun prieten al României și al comunității evreiești din această țară. Înțeleghător, tolerant, personalitatea cu care m-am întâlnit se dovedea a fi un om cu vederi nobile și orizont larg.

De data aceasta, conversația „scrită”. Parcă nu mai găseam limbajul comun. Cică nu e democrație în România. Prietenii ei așteaptă ca aceasta să se instaureze și apoi... va fi bine, clauza va fi redată etc. etc.

M-am gândit atunci să-i spun o parabolă evreiască. Nici Esop, nici La Fontaine n-au fost unici și, în marea majoritate a cazurilor, originali. Talmudul și Midrașul, cu a lor multimilenară înțelepciune, au fost precursori ai acestui gen și comoara etică ce se găsește într-însele inspiră până astăzi mulți fabuliști aparținând diverselor noraode.

De data aceasta, am cerut îngăduința prietenosului meu amfitrion (al cărui timp e, desigur, cronometrat) să-i spun o parabolă a unui maestru al genului, Rabi Iacov Krantz — Maghidul din Dubno —, care a trăit în veacul trecut și care strălucea prin promptitudinea cu care, în orice moment, la orice subiect al oricărei discuții, găsea... parabola potrivită.

Gazda, un om jovial, cu mult simț al umorului, încuviință cererea mea. Așadar, i-am povestit:

— Într-un rind, iscusitul făuritor de meșalim (parabole — pe ebraică) a ajuns la Vilna și, bineînțeles, l-a vizitat pe marele Gaon, Rabi Eliahu.

Acesta l-a poftit să sadă și, îndată, îi zise:

— Rabi Iacov, spune, te rog, o parabolă, că mare meșter ești să le potrivești.

— Îți voi face voia, — răspuse musafirul și iată parabola: Cică într-un sat uitat de Dumnezeu și de oameni, locuia un biet evreu, bolnav, sărac lipsit pământului, cu nevasta la fel de bolnavă și cu o droaie de copii pe deasupra. Zece guri cereau pâine și evreul nostru nu era în stare să o găsească. În casă era frig și umezeală, iar pe fețele întregii familii, se puteau imediat recunoaște mizeria, sărăcia, foamea.

Într-o zi de iarnă cumplită, trăsura unui alt evreu, acesta bogat și bun la suflet, se opri în fața cocioabei celui sărac. Bogătaşul intră în casă spre a se încălzi puțin și, într-o clipă, își dădu seama că trebuie să întindă acestei familii o mână de ajutor. Bani n-avea rost să le dea, căci s-ar fi irosit în scurt timp. A recurs la altă soluție. Le cumpără o vacă. Se gândi că laptele, untul, cașul, brânza vor asigura acestor flămânzi o minimală săturare.

Cu lacrimi de bucurie, cu binecuvântări fără de sfârșit, toți ai casei îl însoțiră pe musafir la trăsura sa și totul părea că se schimbă în bine.

Când colo, peste câteva zile, când oaspetele trecu iar pe la ei, și vru să vadă această ameliorare a situației, găsi aceleași chipuri triste, aceeași atmosferă a foamei. Nedumerit, el întrebă asupra acestei stări de lucruri și gazda îi răspunse că... vaca nu dă lapte.

Filantropul nostru intră atunci în staul spre a vedea ce se întâmplă și nu găsi acolo nici un pic de hrană.

— Păi, cum vreți să dea vaca lapte, dacă nu-i dați întâi de mâncare? — îi întrebă pe cei ai casei musafirul nedumerit.

Aici își încheie parabola Rabi Iacov și apoi, adresându-se amfitrionului său, adăugă:

— Rabi Eliahu, dacă vrei să-ți mai dau parabole, dă-mi întâi ceva de mâncare. Flămînd, n-am de unde să scot parabole.

Iar adresându-mă distinsului meu interlocutor, i-am spus:

— Vreți democrație în România și o izolați în același timp? Democrația nu se obține prin foame. Aceasta e cel mai rău sfătuitor. Cu ajutorul ei, afit Stalin, cit și Hitler au înjugat popoarele în sclavie și teroare. Ați dorit o explicație a fenomenului recrudescenței antisemitismului? E simplu și verificat de nenumărate ori. La sărăcie și mizerie, diversivuna antisemită pare a fi un bun mijloc de zăpăcire a minților. Tapii ispașitori sînt evreul... și biciclistul. El,

evreul, e vinovat de toate relele. Sint Rabin și nu politician, însă e de a mea datorie să vă trezesc la realitatea simplă, logică. Vreți democrație în România? O vrem cu totii. Destul am suferit o jumătate de veac, afit sub fasciști, cit și sub comuniști. Destul de amară ne-a fost soarta, a românilor, a evreilor și a celorlalte neamuri laolaltă.

Cînd, în septembrie 1990, adică la cîteva luni după revoluție, senatorii Dole, Warner, Amato au fost la București, ei mi-au cerut părerea. Le-am dat atunci același sfat.

De atunci, fasciștii și comuniștii de la noi s-au unit, fățiș și fără jenă, iar sărăcia din jur le dă imbold să ridice capul și să zăpăcească, din ce în ce mai tare, capetele altora. Marasmul economic îl aduce pe cel social.

Poporul român nu cere filantropia nimănui. El dorește să treacă la o altă societate, în care să poată să-și hrănească copiii, el cere dreptul la o viață liberă, fără ură și insulte, fără vrajbă interetică. Democrația și numai democrația poate să ne aducă o viață demnă și lipsită de primejdii.

Și atunci, vaca sătulă va da lapte și democrația nu va mai fi o ficțiune. Statele Unite ale Americii au datoriat să ușureze acest proces.

Am plecat de la prietenul nostru cu sentimentul că Rabi Iacov din Dubno l-a convins.

TRISTAN TZARA

La Moinești a fost constituită — cu prilejul Colocviului național Tzara — „Societatea cultural literară Tristan Tzara”. „România literară” — săptămînalul Uniunii Scriitorilor din România — din 13 —20 mai 1992 apreciază că: „Societatea își propune să încurajeze studierea literaturii avangardiste europene, să sprijine activitatea cercărilor literare în cadrul revistei Caietele Tristan Tzara și, desigur, să cultive memoria fondatorului mișcării Dada, originar din această localitate a Moldovei de mijloc”.

Pe numele său adevărat Samuel Rosenstock, Tzara a publicat în numeroase reviste literare românești poeme care, în 1934, au apărut în volumul „Primele poeme ale lui Tristan Tzara”, sub îngrijirea lui Șașa Pană.

Acest curent literar-artistic, apărut în Europa în anul 1916, inițiat de Tristan Tzara, numără printre principalii reprezentanți în literatură pe: T. Tzara, R. Huelsenbeck, H. Ball, iar în artele plastice: F. Picabia, H. Arp, M. Duchamp.

Eminența Sa și doamna dr. Rosen s-au întors în țară din S.U.A.

(Urmare din p. 1)

Marea organizație medico-socială evreiască din S.U.A. „Shaareitzedek”, prin președintele ei, dl I. Josselson, i-a invitat pe Eminența Sa, împreună cu d-na dr. Moses Rosen la dineul acestei organizații, în cadrul căruia i se va acorda Eminenței Sale „award”-ul (diploma de onoare)

cu numele „Rabi Dr. Jung” — award rabinic superior, care s-a acordat în trecut lordului Jacobowitz, Șef Rabinul emerit al Marii Britanii și domnului Rabin I. Lau, Șef Rabinul Tel Avivului.

Activitatea prodigioasă și plină de succese a liderului spiritual al iudaismului român s-a bucurat de un ecou favorabil și în mass media (presa, radio, TV) din S.U.A.

SEFIRA

(Urmare din p. 1)

pliate caule, dar cea mai simplă dintre socoteli nu știe s-o facă.

„Învăță-ne, Doamne, să știm să numărăm zilele noastre” (Psalmi, 90), exclamă budașul iudaismului, David Psalmistul, exprimînd prin aceasta esențiala problemă morală a omului. Pe drumul cel-l străbate de la leagăn la mormînt, aritmetica elementară îi poate sluji drept filozofie de viață. „Cu mîine zilele-ți adaugi, cu ieri viața ta o scazi”, versul „Luceafărului poeziei românești” evocă această axiomă pe care vîlmășagul existenței ne face, adesea, s-o uităm.

SENSUL

ÎN CONCEPȚIA IUDAICĂ

În concepția iudaică, Dumnezeu a creat omul în a șasea zi pentru că lumea făurită în primele cinci zile să capete un sens. Vorbind, omul este singura ființă în stare să dea lumii un anumit sens. „Căci Domnul Dumnezeu făcuse din pămînt toate viețuitoarele cîmpului și toate păsările cerului și le adusese lui Adam, ca să vază cum le va numi: și pe fiecare vietate, cum era s-o numească Adam, așa era să fie numele ei” (Facerea, 2, 19, București, 1939, trad. Vasile Radu și Gala Galaction). Numindu-le, omul scoate lucrurile din anonimul și indiferența existenței, începe să le cunoască, să le aprecieze și să le dea un rost omenesc. Vorbirea umană nu scoate lucrurile nici din haos și nici din neant, ci doar din anonim și din indiferență. Independent de om, lumea există cu proprietățile și relațiile ei, dar nu e nici bună, nici rea și nici absurdă, ci doar lipsită de sens. Numai omul poate să-i dea un sens, care poate fi bun, rău sau absurd. Sens înseamnă, așadar, nu numai înțeles, ci, în același timp, evaluare și rost. Sensul este o contribuție a omului, singura ființă care poate să rupă tăcerea indiferență a naturii și să devină astfel un laborator al lui Dumnezeu la îmbunătățirea morală a lumii. Păcat, în concepția iudaică, este faptul că omul nu s-a mulțumit să cunoască lumea, ci a crezut că poate să cunoască,

tot atit de verificabil, și originea ei — Absolutul, Eternul, Infinitul —, că poate să afle de ce lumea aceasta există în loc să nu existe, de ce ne mai naștem dacă tot trebuie să murim, de ce omul este sortit să trăiască neconștient în tensiunea dramatică dintre bine și rău. Așa a ajuns omul să fie singura ființă muritoare care știe că e muritoare și care se zbate din răspuțeri să obțină un supliment cit mai mare de viitor prin creație, sau cel puțin prin procreație. Menirea gîndirii este să călăuzească intervenția morală a oamenilor în mersul lucrurilor, nu s-o infunde în impasuri.

Din păcate, gîndirea poate să-și pună întrebări nu numai rodnice, ci și absurde, incompatibile cu vreau răspuns. Nu lumea este absurdă, ci mirarea omului cînd sensurile sale intră în conflict cu lipsa de sens a naturii; moartea, de pildă, este victoria lipsei de sens a naturii asupra sensurilor umane. În iudaism, omul a fost creat pentru a împune naturii lipsite de sens un sens moral. Iudaismul este o concepție a vieții morale și nu a morții „îzbăvitoare”. În concepția iudaică, moartea este un eșec. De admirat nu sînt cei care se retrag din viață, ci cei care izbutesc s-o îmbunătățească. Absurditatea supremă: să omori oameni în numele oamenilor sau al lui Dumnezeu.

HENRI WALD

BAR MITZVA

Duminică, 12 aprilie a.c., a avut loc ceremonia de Bar Mitzva a tînărului Barad Silviu, bine pregătit de melamedul Segal Marcus.

Ceremonia a avut loc în prezența dlui Șef Rabin dr. Moses Rosen, care i-a dat sacerdotala binecuvîntare.

Proaspătul Bar Mitzva participă la corul mic al C.E.B., este un foarte bun elev afit de școală, cit și la cursurile de Talmud Toră.

Noi volume de Norman Manea

Editura „Meulenhoff” din Olanda a publicat recent volumul „Interogatoriul” (Het Verhoor), de Norman Manea, profesor la „Bard College”, Appardalle-on-Hudson, New York. În această perioadă a apărut în „Editura Grove Weldenfeld” din Statele Unite un volum de eseuri (On Clowns: The Dictator and the Artist) și o culegere de povestiri (October, Eight O'Clock).

Tot prin intermediul revistei „România literară” aflăm că scriitorului i s-a acordat „prestigioasa bursă a Fundației Guggenheim în semn de recunoaștere a valorii creației sale literare”.

Revista „Contrapunct” — săptămînal editat de Uniunea Scriitorilor din România — publică fragmente din nuvela de proporții „Trencuil” în care într-o manieră indirectă, autorul îl „face pe cititor să trăiască teroarea permanentă a universului concentrat”. Ceea ce comunică Norman Manea există dincolo de faptele și reacțiile psihice pe care ni le prezintă.

SALOM ALEHEM

O POVESTE CU TREI ORAȘE

Întimplarea povestită mai jos — o mică odisee cu implicații feroviare și postale — este relatată de Șalom Alehem într-o însemnare memorialistică. Fusesse invitat de câteva organizații evreiești — sioniști și bundiști — să țină conferințe în trei orașe apropiate între ele: Moghilev, Smolensk și Vitebsk. Turneul trebuia să dureze trei zile: 18, 19 și 20, într-o lună de iarnă de la începutul acestui secol. Deoarece organizatorii au schimbat, în prealabil, de mai multe ori, din diferite motive, ordinea în care urmau să aibă loc popasurile scriitorului, el a plecat oarecum derutat de acasă (locuia atunci la Kiev). De la prima coborâre din tren, îl așteptau surprize...

„În drum spre gară, mi-am repetat și iar mi-am repetat în minte ruta pe care trebuia s-o parcurg. După ce mă zăpăcisera mereu cu o altă versiune, mi s-a părut că totuși stabilisem un program clar: în 18 la Vitebsk; în 19 la Smolensk; în 20 la Moghilev. Așa că mi-am luat liniștit bilet de Vitebsk. Ajuns acolo, m-am învârtit prin gară o jumătate de oră, o oră, două ore, cu nădejdea c-o să se arate vreunul dintre sioniști sau bundiști. Dar n-a venit nimeni să mă întîmpine ca pe un oaspete.

Or fi fost ei sioniști ori bundiști, dar ceva părea să șchioapețe în rîndurile lor. Ce să fi făcut? Am luat o trăsura și am tras la cel mai mare hotel din oraș. M-am spălat și m-am schimbat pe îndelung. Dacă nu știu să se poarte — mi-am zis —, atunci n-au decît să mă caute prin toate hotelurile. Nu-i nimic. Șalom Alehem nu-i un fitecine. O să umble după mine pînă m-or găsi...

Am coborît apoi să iau prinzul la restaurant. Și ce-am văzut? Două mari arișe:

„Un oaspete de seamă în orașul nostru! Șalom Alehem, cel mai mare umorist evreu!

În ziua de 19...”

În 19? Cum adică în 19?... L-am strigat pe chelner, un viăgan evreu din Lituania, cu miini roșii și nutra cacheră, într-un frac bolțit și cu un șervet alb sub braț.

— Spune-mi, scumpule, ce avem astăzi?

Chelnerul și-a suflat nasul în șervet alb înainte de a-mi răspunde:

— Azi? Un boș strășnic de sfeclă cu varză, măruntale cu tăieței și, dacă vă pofteste inima, rață...

— Nu asta am întrebant. Vreau să știu ce zi avem astăzi.

Chelnerul căzu puțin pe gânduri:

— Ce zi avem astăzi?... Marți, în 18

— Dar cum îi zice orașului?

— Care oraș?

— Orașul ăsta. Orașul vostru.

S-a uitat uitmit la mine și mi-a răspuns:

— Ce întrebare-i asta? Vitebsk!

— Mihi! — m-am răstit la el. Ți s-a năzărit. Sînt la Smolensk, nu la Vitebsk!

— Hi-hi-hi!... Hi-hi-hi!...

„Cel mai mare umorist evreu!” i-a apărut, pesemne, chelnerului drept cel mai mare prostănc din lume. Intorcîndu-se într-o parte, și-a ascuns fața întunecată în șervet alb, să nu vadă că se înecă de ris. M-am uitat din nou la arișe; anunțau cu litere mari:

„Șalom Alehem la Vitebsk!”...

La Vitebsk! Doamne-Dumnezeule! Ce caut eu la Vitebsk? Trebuia să mă aflu azi la Smolensk! M-a apucat un tremur. Care boș? Ce rață? Mi se tăiașe pofta de mine. Trebuia să fug la Smolensk. Dar, pentru a ști mai bine pe ce lume mă aflu, m-am gândit s-o întreb telegrafic pe nevastă-mea unde am de conferențiat în prima seară. Nevastă-mea, trebuia să știți, se pricepe de mîntine să împartă timpul cu folos cînd e de pomnit la drum. Așadar, i-am trimis o depeșă urgentă, din câteva cuvinte, ca să capăt cit mai repede un răspuns — firește, tot prin telegraf: „Telegrafiază Vitebsk post-restant unde sînt astăzi!”...

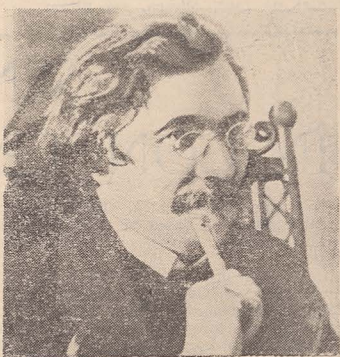
După ce am expediat depeșă, m-am mai liniștit, și m-am întors la hotel, la borsul de sfeclă, la tăieței și la rață. Am urcat apoi în cameră, m-am întins pe pat și am adormit. În vis m-au chinuit niște arătări: mai multe femei roșcate înconjurate de pisici negre. Am eu semnele mele: dacă visez femei roșcate și pisici negre, e de rău. Așa a și fost. Cînd m-am trezit, era, vai, foarte tîrziu. Cînd mai ajuns la Smolensk? Am dat fuga la gară și tuși în trenul de Smolensk. N-am apucat să intru în compartiment, că l-am și întrebant pe conductor: cînd ajungem? El și-a atîntit privirile la virfurile încălțărilor lui și mi-a spus că vom fi la Smolensk, dacă nu se întîmplă nimic rău, a doua zi, la orele șase dimineața. M-a băgat în năbădai:

— Cum miine dimineața la orele șase? Trebuie să fiu acolo astă seară, cel mai tîrziu la șapte!...

Conductorul, răbdător, m-a făcut să înțeleg, cu easonic în mină, că personalul face de la Vitebsk pînă la Smolensk nu mai puțin de douăsprezece ore

și ceva. Dacă atunci cînd vorbeam noi era după patru, cum am mai fi putut ajunge la Smolensk în aceeași seară? Avea dreptate, dar cu ce mă ajută asta pe mine? Adio conferința de la Smolensk! Ce-mi rămînea de făcut? Să mă întorc la Vitebsk? Și ce-o să fie cu Moghilevul? Doamne, mă întrebam, cum ies din virtjeul ăsta? Mi-am amintit atunci de nevastă-mea. Trebuia să-mi telegrafiaze la Vitebsk și eu eram în drum spre Smolensk... Mi-a venit deodată ideea de a-i mai da o telegramă. Am scris-o pe dată și l-am rugat pe conductor s-o expedieze de la prima stație: „Telegrafiază Smolensk cînd sînt Moghilev!”.

Mai tîrziu, gîndindu-mă la cele două telegrame, mi-am dat seama că oricine le-ar fi luat drept rodul unei minți rătăcite. Dar, stați, nevastă-mea a mai primit o telegramă. De la Smolensk. Acolo

Șalom Alehem

ar fi trebuit să mă aflu în ziua de 18. M-au așteptat la gară de la miezul zilei pînă la miezul nopții. A ieșit cu scandal. Publicul, minios, a întors sala pe dos și i-a luat în fabrică pe sioniști: că Șalom Alehem ar fi o scornire a lor, pentru a păcăli lumea și a ciupi niște bănuți. Ei bine, au fost nevoiți să deschidă casa și să dea banii îndărăt. După miezul nopții, bundiștii, foc de supărați și ei, au trimis împreună o telegramă acasă la mine: „Ce e cu Șalom Alehem?”

Să uităm acum, o clipă, de eroul principal al acestei istorii și să vedem ce s-a întîmplat cu eroina principală Nevastă-mea, Dumnezeu să-i dea sănătate, după ce a primit cele trei telegrame, n-a stat mult în cumpănă și s-a dus la gară și a plecat la... Moghilev.

O să vă-ntrebați, desigur: de ce la Moghilev? Ascultați mai departe și-o să vedeți că e o femeie cu scaun la cap. Mai întii, știe de mulți ani cu cine are de-a face. Dacă îi cer telegrafic din Vitebsk ca ea să-mi telegrafiaze la Smolensk, e limpede că mă aflu la Moghilev. Își amintea adesea de o boacăna de-a mea. Plecasem cîndva, în ajun de Pesah, de la Varșovia spre casă, la Kiev. Dar n-am ajuns la timp. În prima zi de Pesah, a primit de la mine o telegramă prin care-i dădeam de știre că-mi petrec sarbătorea la Holendre, nu departe de Vapniarka, pe linia care leagă Jmerinka de Odessa. Cum am ajuns acolo? Ce să mai vorbim? Una am vrut, alta a ieșit. Ca să ajung cit mai repede acasă, am schimbat, unul după altul, cîteva accerțări, pînă m-am trezit la mama dracului, în stația Holendre. Bine că n-am ajuns tocmai la Riga. S-ar fi putut întîmpla și asta.

În al doilea rînd, nevastă-mea a ales Moghilevul nu doar pentru că mă știe cu capul în nori. Judecînd după telegramele mele, și-a închipuit că mi s-a nîtmplat o nenorocire, dar nu la Vitebsk și nici la Smolensk, ci undeva între cele două orașe. Adică la Moghilev. Nu avea nici o îndoielă că, în cazul cel mai bun, s-au ciocnit două trenuri, unul venind din Smolensk spre Vitebsk, celălalt din Vitebsk spre Smolensk. Precis că locomotivele s-au făcut fărîme și vagoanele s-au răsturnat, omorînd cel puțin două sute de oameni și schilodind aite cîteva sute; mulți dintre aceștia și-or fi pierdut mințile, printre aceștia aflîndu-mă, firește, și eu.

Trebuie să știți că, ori de cîte ori plec de acasă, imaginația nevastei mele lu-

crează de zor: ajung victima celor mai înspăimîntătoare accidente. Catastrofe de cale ferată, poduri prăbușite, cutremure de pămînt, incendii, molime, atacuri banditești, șerpi veninoși — toate nenorocirile acestea, chiar dacă unele se petrec rar de tot, abia așteaptă, crede ea, să pornesc eu la drum. Și dacă mă-ntorc teafăr acasă, nu-și crede ochilor. Zice că am scăpat printr-o minune de la moarte și mulțumește din toată inima proriei cerești pentru îndurarea ei.

...Cînd s-a întors de la Moghilev și m-a văzut întreg și nevătămat, a izbucnit în plîns cu un copilaș. Am întrebant-o: „De ce plîngi, prosto?” Mi-a răspuns: „Mă mai și întrebă? Ai uitat de „rovno”?”...

Ce-i cu „rovno”? — mă veți întreba. E vorba de o altă poză făcută de mine. Dacă aveți răbdare, v-o povestesc. Cu cîțiva ani în urmă, am avut treburi la o gazetă din Petersburg. Mă gîndeam ca la întoarcere să trec prin Vilna. Îi spuseseam nevastei mele în ce zi anume voi pleca din Petersburg și că la Vilna, dacă am să mă abat pe acolo, voi rămîne o zi sau două. Pînă la urmă, am renunțat înșă la acest ocol și mi-am luat bilet direct Petersburg-Kiev. Cum știam că nevastei mele îi face plăcere să-i anunț telegrafic sosirea, i-am trimis o depeșă de pe drum, în timpul nopții. Somnoros fiind, m-am poticnit la traducerea în rușeste. În loc să scriu că sosesc „primar” (adică: direct)*, am scris că sosesc „rovno” (adică: exact)**.

Nevastă-mea cînd a dat cu ochii de „rovno”, a înțeles cu totul altceva. O să aflați îndată ce... Să vă mai spun că, ducînd tare dorul copiilor, am adăugat la telegrama o rugămînt: „Întîmpină-mă împreună cu copiii!”

Înnoptase cînd am coborît din tren la Kiev. Nevastă? Copii? Nimeni! M-au trecut toate răcorile. Cînd am ajuns acasă, peste tot era întuneric, parcă m-aș fi aflat într-un întîrmit. Am sunat îndelung, cit pe ce să rup sirma clopoteului, am bătut nebuneste în ușa — și abia într-un tîrziu s-a arătat bucatăreasa, o lituaniancă de-a noastră, smolită la față, cu ochii lipiți de somn. Am prins-o de umeri:

— Unde-i doamna? Unde-s copiii?

Lituanianca, sîsiată ca toți ai ei, mi-a răspuns căsînd:

— Știți unde sînt.

— ?

— De unde să știu? — am întrebant-o sîsiind și eu, fără să vreau.

— Si-au luat bilete și au plecat.

— Cum au plecat? Unde au plecat?

— La Rovno!
— De ce la Rovno?
— Pai le-ai dat de știre că vă-ntîniți la Rovno. I-ai chemat acolo.
— Eu? La Rovno?
— Dar cine, eu? — făcu lituanianca.
Am înțeles... Nevinovatul cuvînt „rovno” din telegrama mea devenise pentru nevastă-mea orașul Rovno din Ucraina.
Mi s-a părut că lituanianca abia își ține risul. În mine fierbea singele, iar ei îi venea să se hlizească. Vă jur că, la viața mea, n-am atîns pe nimeni, nici măcar cu un deget. Dar, spre rușinea mea, trebuie să vă spun că lituanianca aceea, adormită m-a scos din sîrite cu risul e prostesc. Nu mi-am mai dat seama pe ce lume mă aflu și... Mai tîrziu am ajuns la judecătoria din pricina asta. Cuvîntul „rovno” m-a costat bani și am fost nevoit să-i cer lituaniei iertare...

Ei, cînd am auzit că nevastă-mea și copiii sînt la Rovno, n-am știut cum să dau mai repede de urma lor. Acolo, îndată unde nu-s, Am întrebant peste tot, așa... așa... o femeie cu cîțiva copii. Da mi s-a răspuns, au fost aici, dar au plecat. Am făcut și eu cale întoarcere. Acasă, abia am apucat să intru, că m-am întîmplat în nas cu doctorul. Ce s-a mai întîmplat? Nevastă-mea căzuse la pat de atîtea emoții!

După ce ne-am mai liniștit, am întrebant-o:

— Ia zi-mi, ce ți-a venit să zbori cu copiii la Rovno? Ce ți-a trecut prin cap?

— Nu mă mai întrebă! Cînd am primit telegrama în care-mi cereai să iau copiii și să vin cu ei la Rovno, am simțit că n-enebunesc. Eram sigură că te-ai îmbolnăvit pe drum, undeva, nu departe de Rovno, de tifos sau de vîrsat negru.

— De unde și pînă unde vîrsat negru? — am întrebant-o, silindu-mă să rămîn calm.

— Am citit într-o gazetă, chiar în această zi — îmi răspunde — despre o epidemie de vîrsat negru în... India.

Auzind asta, nu m-am mai putut stăpîni și am sărit de pe scaun:

— Nu înțeleg! Unde-i India și unde-i Petersburgul?

— Ce întrebare mai e și asta? — făcu, uitmit, nevastă-mea.

Spuneți-mi, vă rog: cunoașteți ceva mai de preț decît o nevastă ca a mea?

Traducere din idis de ANTON CELARU

(Din volumul „O catastrofă care n-a avut loc”, în curs de apariție la Editura „Cartea Românească”)

* și ** Parantezele aparțin traducătorului.

Pentru o mică enciclopedie a evreilor din România

Joi, 16 martie a.c., la Casa Oamenilor de Știință din Capitală, a avut loc ședința de constituire a colectivului redacțional al unei „Mici enciclopedii a evreilor din România”. Lucrare proiectată să apară pînă la sfîrșitul anului 1993, sub patronajul U.N.E.S.C.O., în colaborare cu Ministerul Afacerilor Externe și Academia Română. Lucrările au fost conduse de acad. prof. dr. Nicolae Cajal, vicepreședinte al Academiei Române, și de etnoscologul Harry Culer. Au participat oameni de știință și cultură, reprezentanți ai Centrului de istorie a obștii evreilor din România, ziaristi.

În cuvîntul său introductiv, acad. prof. dr. Nicolae Cajal a făcut un succint expozeu al încercărilor de abordare enciclopedică a acestei tematici în perioada interbelică, în țară și în străinătate. În „Lexiconul iudaic” apărut în 1937, figurează și referiri sumare la obștea evreiască din România. Monumentala „Enciclopedie iudaică” postbelică (a cărei publicare în engleză a început în 1967, la Ierusalim) face trimiteri mult mai substanțiale decît „Lexiconul iudaic” la subiectul mai sus menționat, dar și ele sînt insuficiente.

Cu atît mai salutară este inițiativa Comisiei Naționale a U.N.E.S.C.O. de realizare a unei microenciclopedii pe această temă, în scopul sprijinirii culturii naționale românești, al încurajării culturii evreilor și al îmbunătățirii relațiilor interetnice. Inițial, microenciclopedia se va tipări în română și engleză, iar ulterior și în alte limbi de circulație.

Există, de asemenea, propunerea înființării unei comisii redacționale mixte româno-israeliene, dat fiind că circa 97% din populația evreiască din România a făcut Aliă

DI Harry Culer a prezentat, în conținut, principalele direcții ale proiectului întocmit cu ajutorul dlui Sergiu Stanciu, responsabil al Centrului de istorie a obștii evreiești din România, și al dlui I. M. Ștefan, scriitor, specialist în istoria științei. Macheta arilor de cercetare cuprinde articole-sinteză, acoperind clase întregi: istorie, obști evreiești, viață religioasă, jurisdicție, administrație, manifestări politice și curente, așkenazi și sefarzi, implicări în economie, cultură, știință, structuri sociale, pionierat în înființarea unor colonii în Eretz Israel; și biobibliografii ale unor personalități evreiești de primă mărime din România.

Lucrarea suscită cu atît mai mult interesul opiniei publice, cu cit, timp de patru decenii, această temă n-a fost abordabilă.

În cadrul dezbaterilor ce au urmat, au luat cuvîntul dnele Lucia Wald, Amelia Pavel, Lia Benjamin și dnii W. Moglescu, Regenstreif, Smuk, Ticu Goldstein, Z. Ornea, Ov. S. Crohmălniceanu, D. Hincu, Singer.

În încheiere, dl Harry Culer a mulțumit celor prezenți pentru participare.

STIRI

EVREII DUPĂ PROCLAMA-REA INDEPENDENȚEI REPUBLICII MOLDOVA

Unul din primele decrete ale lui Mircea Snegur, președintele Republicii Moldova, care a proclamat independența acestei republici din fosta Uniune Sovietică, are în vedere comunitatea evreiască (60 000 de persoane). Astfel, guvernului i s-a încredințat următoarele misiuni: examinarea posibilităților de înființare a unei catedre de iudaism la Chișinău, unde studenții vor învăța în idiş și ebraică istoria culturii evreiești; deschiderea unor instituții evreiești de învățământ secundar în Capitală și în alte orașe ale țăriiului stat, acolo unde se va simți nevoia; acordarea unei subvenții organizației „Societatea culturală evreiască” și organului de presă al acesteia, „Unzer Kol” („Vocea noastră”), ca și punerea la dispoziție a unui local adecvat; îmbunătățirea calității emisiunilor audio-vizuale consacrate populației evreiești, în spiritul unei mai bune înțelegeri interetnice; în sfârșit, facilitarea deschiderii, la Chișinău, a unui cămin evreiesc de bătrâni.

După proclamarea independenței, legăturile culturale evreiești între România și Republica Moldova nu au încetat să se refacă. Astfel, la inițiativa instituției prezidențiale din Republica Moldova, Teatrul Evreiesc din București a fost invitat să efectueze un turneu în cele mai importante orașe din Republica Moldova, după cum și artiștii din Republica Moldova s-au produs, cu succes, în România.

COLUMB 1992

A fost găsit la Roma un tablou autentic realizat de un pictor al curții regelui Ferdinand, ce reprezintă pe Cristofor Columb (1451—1506), marele navigator care, în anul 1492, a descoperit America, omagiat în acest an, cu ocazia împlinirii a 500 de ani de la descoperirea Americii. Mulți cercetători au făcut legătura între expulzarea evreilor din Spania și expediția lui Columb, lăsând loc pentru elucidarea unor date privind apartenența ilustrului explorator, ascendența sa.

SPANIA-DIASPORA-ISRAEL (1492—1992)

Manifestările consacrate împlinirii a 500 de ani de la expulzarea evreilor din Spania se multiplică, ca și instituțiile organizatoare. Una din aceste manifestări culturale, intitulată „Prin spiritul meu”, de David Silver și Michèle Bokobza, a avut loc la Toledo, la sfârșitul lui aprilie, fiind apoi reluată la Ierusalim de Iom Haatmaut (Ziua Independenței Statului Israel). În Spania, mai ales, la Toledo, se reușesc familii evreiești, de pretutindeni, originare din acest oraș. La Ierusalim, Filarmonica israeliană va oferi un concert, dirijat de Zubin Mehta, unui auditoriu de peste zece mii de persoane, concert consacrat aceluiași eveniment (500 de ani de la sălbatică expulzare a evreilor din Spania).

VOCI ALE ISRAELULUI

Sub titlul „Voci ale Israelului”, Yankel și Mosché Ben Shaul, binecunoscuți cititorilor revistei „L'Arche”, au publicat, recent, în Editura „Caractere”, o antologie a poezilor israelieni aparținând „generației Statului”, care sintetizează 40 de ani de poezie israeliană. Această generație de sabrim (născuți în Israel) și de poezi născuți în exil, dar care au făcut Alia de tineri, a început să scrie după crearea statului evreu. Antologia include creații ale unor poezi renumiți ca Iehuda Amihai, Nathan Zach, Dan Paguș și ale al-

tora, mai puțin cunoscuți în Franța, ca Pinhas Sadeh, Israel Pinkhas, Daliah Rabinovitch, Avner Treinir etc.

Creind o atmosferă de vis împlinit și de istorie, aparent normalizată, această generație a dezvoltat o poezie existențială, fondată pe o tematică individuală, inspirată din realul cotidian, și care se orientează, cu simpatie și simplitate, către subiectele perene: dragoste, teamă, singurătate, timp, incomunicabilitate și relația cu celălalt. Dar aceste teme esențiale nu pot face uitate problemele colective și pacea, care animă toate conștiințele israeliene și care revin în poeme prezentate aici, fie în filigran, fie direct, ca în poemul lui Mosché Dor: „Două silabe mai joase ca iarba / Într-o lume asurzind de emfază / O lumină împede trece prin nervurile lor / De capetele lor umile nici un înger nu se izbește / Nici un arbore nobiliar nu-și întinde umbra peste ele”.

Acest frumos florilegiu, precedat de două prefețe substanțiale, care situează poezii prezentate în continuitatea generației lui Bialik și Shlonsky, relevă lectorilor francezi, cărora, deseori, alții nu le oferă decît o imagine superficială a Israelului, prin prisma unei actualități deformate, universul interior al israelienilor, în dimensiunile sale particulare și generale.

CONFERINȚE

La Institutul pentru Probleme Evreiești din Londra s-au ținut, în anii 1990 și 1991, o serie de conferințe pe teme evreiești contemporane, la care și-au adus contribuția nume de prestigiu ale vieții politice și cărțurari de largă recunoaștere internațională. Printre exemplele cele mai reprezentative se numără: prof. Amatzia Baram, de la Universitatea din Haifa, care a conferențiat despre aspirația Irakului de a deveni o superputere regională (septembrie 1990) și Excelența Sa dl Yoav Biran, ambasadorul Statului Israel în capitala Marii Britanii, care a prezentat politica Israelului la negocierile de pace în Orientul Mijlociu (februarie 1991).

GHID

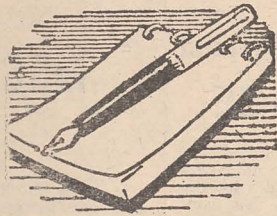
Sub egida Congresului Evreiesc a apărut „Ghidul Comunităților Evreiești pe anul 1991”. Lucrarea a fost distribuită celor 1 000 de delegați din diferite comunități ale lumii, prezenți la Sesiunea celei de-a IX-a Adunări a C.M.E. Editat de Antony Lerman, ghidul conține date și informații despre situația a 96 de comunități evreiești din Diaspora.

STUDIU

Profesorul Wolf Moskovich, de la Universitatea Ebraică din Ierusalim, a publicat, sub auspiciile Institutului pentru Probleme Evreiești, din Londra, un studiu consacrat Aliaiei evreilor din fosta U.R.S.S. și procesului de absorbție a acestora, intitulat „La înălțimea dezideratului: Israel și absorbția evreilor din fosta Uniune Sovietică”. Autorul analizează costurile sociale, dar și beneficiile economice, evoluția produsului național brut, insistînd însă asupra aspectului moral: salvarea oamenilor.

LIUBAVITCHER REBE

Rabinul Yehuda Leib Grovner, secretar al lui Liubavitcher Rebe, a relatat că starea sănătății acestuia continuă să se îmbunătățească și că Liubavitcher Rebe răspunde la multe scrisori și întrebări pe zi. Discipolii săi din întreaga lume au sărbătorit de curînd cea de-a 90-a zi de naștere a maestrului lor. În comunități evreiești de pretutindeni s-au rostit psalmi și rugi pentru însănătoșirea marelui cărturar și lider spiritual de talie mondială.

CĂRȚI

În Editura Institutului pentru Probleme Evreiești, din Londra, a apărut „Supraviețuirea problemei evreiești”, volum în care sint analizate orientări și evenimente internaționale cu ecouri profunde în viața evreiască din lumea întreagă. Sint examinate, printre altele, cauzele invaziei Irakului în Kuwait, imigrarea în masă a evreilor aparținînd fostei Uniuni Sovietice, conflictele interrasiale în Statele Unite ale Americii și perspectivele vieții evreiești în America Latină și Africa de Sud. Lucrarea a fost redactată de William Frankel și Basil Blackwell. În Editura Macmillan Press a fost publicată cartea lui Robert Wistrich, „Antisionism și antisemitism în lumea contemporană”, în care sint studiate legăturile între antisemitismul tradițional și antisemitismul. Spectrul orientărilor acoperă extremiștii de dreapta și de stînga, naționaliștii arabi, ideologii lumii a treia, precum și oameni care manifestă o antipatie din ce în ce mai vizibilă față de sionism în ultimii ani.

ANIVERSARE

Institutul pentru Probleme Evreiești din Marea Britanie a împlinit 50 de ani de la înființare. În toată această perioadă institutul a cunoscut un continuu proces de reînnoire. Cu ocazia acestei aniversări, lordul Goodman, președintele de onoare al institutului, a primit prima Medalie Jubiliară de Aur conferită de acesta Medalia i-a fost înmănată de lordul Jenkins.

COMBATANȚI EVREI ÎN RĂZBOIUL CIVIL DIN SPANIA

Cu prilejul apariției, în franceză, a cărții lui Arno Lustiger, „Salom, Libertad! — Evreii în războiul civil din Spania”, la Palatul Luxemburg a fost organizată o recepție, sub patronajul lui Michel Dreyfus-Schmidt, vicepreședinte al Senatului francez. Printre numeroasele personalități prezente s-au numărat Daniel Mayer, Jean Kahn, Albert Memmi, Henry Bulawko și Georger Schneek președinte al Consistoriului belgian, ca și Dov Lieberman, inițiatorul aceluiași acțiuni (care a înmănat o medalie lui Michel Dreyfus-Schmidt și lui Arno Lustiger). Cartea este rezultatul a patru ani de cercetări din partea autorului, fără sprijinul vretnei universității sau instituțiilor culturale. El s-a făcut purtătorul de cuvînt a 7 000 de evrei care au luptat în timpul războiului din Spania și care au ocupat funcții de mare risc și răspundere în cadrul brigăzilor internaționale. „Printre noi, a spus Arno Lustiger, se află

în această sală, o femeie, născută într-una din zilele de iarnă ale lui 1938, la Barcelona, localitate bombardată fără încetare de avioanele lui Hitler și Mussolini. Ea s-a născut într-un adăpost anti-aerian. Mama ei era infirmieră evreică în Brigadă, tatăl — brigadier evreu pe front. Amîndoi sint morți... Pentru ei și pentru ea, de asemenea, copil al războiului civil, am scris această carte”.

KAFKA PE PELICULĂ

Deținător al marelui premiu de la Cannes, în anul 1989, regizorul Steven Soderbergh a realizat un film după „Jurnalul” lui Kafka, refăcînd astfel „universul scriitorului cu angosele sale”, viziunile halucinante, stranie în care realul se confundă cu fantasticul, absurdul cu logicul. În rolul principal Jeremy Irons.

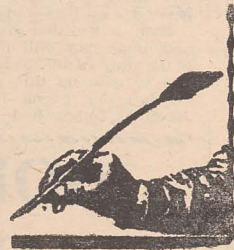
Născut la Praga, Franz Kafka (1883—1924) a lăsat în limba germană un număr de nuvele și romane din care, printre altele, unele mai majore, transparente — ca și în filmul amintit — condiția tragică a omului supus unui regim birocratic („Metamorfoza”, „Procesul”, „Castelul” ș.a.).

Ultimele scrisori către părinți, cuprinzînd perioada 1922—1924, au apărut la editura „Rizoli” din Milano și aruncă o lumină asupra ultimilor ani din viața zburcumatului scriitor. Printre mărturisirile sale aflăm: „În pofida particularităților pe care le mărturisesc, nu-mi trădez neamul; nici vorbă de așa ceva... ciudat este doar caracterul meu, dar el se explică, să n-o uităm, prin caracterele distincte ale acestui neam...”

PROCESE

Curtea de Justiție din Bordeaux a acuzat doi foști colaboraționiști ai guvernului de la Vichy de crime împotriva umanității. Dar nu se știe sigur dacă Maurice Papon și René Bousquet, ambii de 82 de ani, vor fi pedepsiți pentru aceste crime, care privesc deportarea unor evrei din Bordeaux și din sud-vestul Franței, în lagărele naziste ale morții, în timpul celui de-al doilea război mondial. Amîndoi au fost acuzați numai de îndeplinirea unor misiuni cu caracter „tehnic”.

Totuși, poziția tribunalului din Bordeaux a fost bine primită de mii de oameni, care au demonstrat în întreaga Franță pentru a protesta împotriva eliberării colaboraționiștilor nazist Paul Touvier de către Curtea de Apel din Paris.

O NOUĂ REVISTA

Ziaristul rus Andrei Dozortev a înființat magazinul „Știri din cultura evreiască”, care relatează „deschis soarta tragică a evreilor ce au căzut victimă genocidului nazist și antisemitismului guvernamental în timpul regimului stalinist”.

Intrebat de ce a inițiat această publicație, ziaristul a declarat: „eu cred că este o datorie a intelectualității ruse de a lua poziție, de a o afirma...”

Se plănuiește și publicarea unui manual de limbă ebraică precum și editarea cărții lui Leon Uriss „Exodus”.

EXPOZIȚIE LA ROMA

La început de an 1992 s-a deschis la Roma, la Palazzo Ruspoli, o expoziție a artistului Luciano Freud, nepotul celebrului medic, fondator al psihanalizei, Sigmund Freud (1856—1939).

O selecție reprezentativă din picturile și desenele sale, apreciate în Anglia și Statele Unite confutează imaginea artistului puțin cunoscut în Italia. Lucrările sînt realizate între anii 1940—1991.

CONVORBIRI

Doi reprezentanți ai Consiliului Internațional Iudeo-Creștin (filiala din Marea Britanie) au avut convorbiri, la Praga, cu doi membri ai conducerii Asociației Iudeo-Creștine (filiala din Cehoslovacia).

Dr. Michael Latham, deputat conservator în Parlamentul britanic, și Sir Sigmund Stenberg, președinte al Consiliului Internațional Iudeo-Creștin, au discutat cu președintele Asociației Iudeo-Creștine din Cehoslovacia, dr. Milan Lycka, despre resurrecția antisemitismului și xenofobiei în Europa.

A fost prezent, de asemenea, la discuții dr. Tomas Kraus, secretar general al Federației Comunităților Evreiești din Republica Cehă.

Ei au analizat și necesitatea includerii cunoștințelor despre iudaism în programele școlilor de stat.

COR

Corul de băieți evrei din Scoția, condus de Rabinul Avraham Moshe Rubin și îndrumat de Rabinul David Abenson, coordonator al tineretului din învățămîntul evreiesc secundar, de la Glasgow, și-a făcut un debut promițător cu ocazia spectacolului susținut în cadrul comunității evreiești din Edinburg.

A fost un mare succes, tinerii coriști evrei electrindzînd auditoriul prin cîntecele lor și reușindu-i în memorie anii proprii copilării. Aceasta a creat băieților un sentiment deosebit de împlinire care a dus, în final, la hotărîrea de a da curs invitației membrilor comunității din Edinburg de a reveni peste un an.

Rabinul S. Shapira, liderul spiritual al comunității, a luat cuvîntul după terminarea spectacolului și a mulțumit tinerilor artiști.

A MURIT, ÎNTR-ADEVĂR, CĂLAUL MENGELE?

Testul genetic al unei universități engleze a înlăturat ultima îndoială că medicul de lagăr de exterminare Josef Mengele, căutat în toată lumea pentru omor în masă, a murit în 1979 la Sao Paolo. Este ceea ce au relatat posturile braziliene de TV Globo și Manchete, referindu-se la o informație din „Washington Post”.

Conform relatărilor, la Universitatea Leicesters, resturi ale cadavrului exhumat al lui Mengele au fost comparate cu trăsăturile genetice ale fiului acestuia. Din această comparație a rezultat, fără îndoială, că într-adevăr Mengele a fost înmormîntat în 1979 în cimitirul Embu de la Sao Paolo, ca urmare a unui accident mortal (s-a înecat).

În 1985, mormîntul lui Mengele a fost deschis. O cercetare internațională de către experți a arătat încă atunci că, cu o probabilitate vecină cu certitudinea, mortul era Mengele. Mai rămăseseră îndoile, exprimate mai ales în Israel. Justiția germană nu l-a declarat nici pînă azi mort pe Mengele.

JOURNAL OF THE ROMANIAN JEWS

Chief Rabbi Dr Moses Rosen Honoured by the President of Israel

On the 80th birthday anniversary of His Eminence Chief Rabbi of the Judaic Religion and President of the Federation of the Jewish Communities in Romania, Dr Moses Rosen, His Excellency, Chaim Herzog, President of the State of Israel, will honour our spiritual shepherd by giving a reception in his honour at the President Palace, on June 8, 1992.

The Jewish Community in Romania greets with emotion and piety this supreme honour bestowed upon its leader, who, for the past 44 years, dedicated his life for its salvation from peril and for its legitimate rights, for A^h to Zion of its sons, for the welfare and the progress of our homeland, Romania.

Our respectful gratitude, full of brotherly love, goes to the President of Israel, the symbol of the unity of the whole Jewish people, who shares with us in this day of great joy for the whole Judaism throughout the world.

CHIEF RABBI DR MOSES ROSEN

Conversation With a High American Official CAUSE AND CONSEQUENCE

"HOW DO YOU WANT THE COW TO GIVE YOU MILK, IF YOU DON'T FEED IT FIRST?"

My collocutor showed himself fully benevolent. For decades he had proved a good friend of Romania and of the Jewish Community in that country. This important official person whom I met with was understanding, tolerant, humanitarian and proved to be a man of noble views and broad perspectives.

This time however our conversation was "stale". It seemed as though we could not find a common language. The story goes that there is no democracy in Romania. Its friends are waiting for it to be installed and then... all will be well; the clause will be given back, etc.

So I thought of telling him a Jewish parable. Neither Esopus nor La Fontaine were unique, and in a great many cases original either. The Talmud and the Midrash with their thousand years old wise sayings were forerunners of this kind of thinking, and the wisdom treasure found in them does still inspire many fable writers of different nations.

This time I asked the permission of my host (whose schedule was certainly timed) to allow me to tell him a parable by a master of this kind of literature, Rabbi Jacob Krantz — Maggid of Dubno who lived during the past century. He always struck by his prompt way in which he was able to find, for any subject under discussion, a suitable parable.

My host, a jovial man and with a good sense of humour approved my request. So I told him:

— On one occasion, the skilled creator of *masheam* (parables in Jewish) arrived in Vilna and there he paid a visit to the great Gaon, Rabbi Eliahu.

He was invited to sit down and was quickly asked:

— Rabbi Jacob, do tell us, please, a parable as we know you are a great master in getting a suitable one.

— I'll do as you wish, — replied the guest and here is my parable.

Once upon a time, there was a village forsaken by God and men, and there lived a poor Jew, sick and very poor and his wife, also sick, and a great number of children on top. Ten hungry mouths asked bread and our Jew was not able to provide it. The house was cold and humid and one could immediately notice misery, poverty and hunger on the faces of the whole family.

On a severe winter day, the carriage of another Jew, a rich and kind Jew, stopped in front of the poor man's cottage. The rich man entered the house to warm himself up a little and, in an instant, he realized that he must extend a helping hand to this family. There was no purpose in giving them money because it would have been spent in no time. So he devised another solution. He bought them a cow. He thought that its milk, butter and cheese would ensure for those hungry people the minimum nourishment.

With tears of joy and endless blessing all the people of the house accompanied their guest to his carriage and so all seemed to change for the better.

After a few days, the guest passed by the place and wanted to see whether there was any improvement, he found the same sad faces, and the same atmosphere of starvation. He was puzzled and asked the poor man what was happening, and he answered that... the cow does no longer give milk.

Then our philanthropist entered the stable to see what was happening and he did not find there any fodder for the cow. "Well, he said, how do you want the cow to give you milk, if you don't feed it first?", Rabbi Jacob finished the parable and said to his host:

Rabbi Eliahu, if you want more parables, give me something to eat, concluded Rabbi Jacob. As I am hungry, I cannot produce any parables.

So, I addressed myself to my collocutor and said: "You want democracy in Romania and all this time you keep it in isolation". You cannot get democracy by starvation. This is the worst councillor. By its help both Stalin and Hitler have kept the people in slavery and terror. You wanted an explanation for the revival of antisemitism. It is a simple one and it was verified many a time. Whenever there is poverty and misery the antisemitic diversion seems a good way to disturb the minds of the people. The scapegoats are the Jew... and the man on the bicycle. The Jew is guilty for all evils.

I am a Rabbi, not a politician. But it is my duty to wake you up to the simple, logic reality and common sense.

Do you want democracy in Romania? We all want it. We have suffered enough for half a century under the Fascists and the Communists. The Romanians, the Jews and all the other nations together have suffered a bitter life for too long.

In September 1990, a few months after the Revolution, when Senators Dole, Warner, Amatto were in Bucharest, they asked for my opinion. I gave them the same advice.

Since then, the Fascists and the Communists in our country have come together openly and impudently, while the poverty around gives them ground to stand up and to mislead more and more the people. The economic depression brings about a social depression.

The Romanian people does not ask for anybody's philanthropy. He wants to pass on to a new society and to be able to feed his children. He asks the right to a free life, without hatred or insults, without interethnic discord, democracy, and democracy alone can enable us to have a dignified and a safe life.

Then a well-fed cow will give milk, and democracy will not be a fiction. It is the duty of the United States of America to ease up this process.

I left our friend feeling that Rabbi Jacob of Dubno had persuaded him.

GORBACHEV ON ANTISEMITISM

Gorbachev received the "Benjamin Cardozo" Award for democracy from the Yeshiva University in New York. The event took place during a dinner at "Pierre" Hotel in New York, and the President of the University, Prof. Rabbi Dr. Norman Lamm, offered the award in the presence of a large and particularly select audience.

On this occasion the former President of the Soviet Union declared:

"Antisemitism is the dirtiest kind of nationalist chauvinism and I deny and condemn it".

The paradox of the Twentieth century

OFFICIAL LUNCHEON

On the occasion of the visit to Bucharest of the Undersecretary of State of U.S.A., Mr. Lawrence Eagleburger, the Foreign Minister of Romania offered a luncheon in honour of the guest.

In their toasts, both the host, Mr. Adrian Năstase and Mr. Lawrence Eagleburger, expressed satisfaction that there is an improvement in the economic and political relationship between Romania and United States, and there is a strong will on behalf of governments to go further on the way of their good relations.

Both speakers eulogized the contribution of Chief Rabbi Rosen (who was present at the luncheon) for his contribution to the improvement and the consolidation of the Romanian-American relations.

HIS EMINENCE AND MRS ROSEN HAVE RETURNED FROM THE U.S.A.

On May 26, His Eminence and Mrs Dr Moses Rosen have returned from the United States, where they made a twenty day visit.

His Eminence answered an invitation of the great organisation "Bonds for Israel", and visited the Jewish communities in New York City, Westchester, Nassau, Chicago, Rochester, Philadelphia and Cleveland. The public gatherings, the dinners and all the other meetings organized in the honour of the Chief Rabbi, enjoyed a particular success. They were as many occasions for the American Judaism to show their enthusiastic love and pay their respect to the man who, for almost 45 years, had been working, body and soul, with courage and wisdom, for the welfare of our community, of the Jews in Romania and serves Romania with unbounded devotion and outstanding success.

On May 12, 1992, the Chief Rabbi had a long audience with the Deputy State Secretary of the United States Lawrence Eagleburger. This time again, he expressed his warm feelings of personal friendship for the Chief Rabbi and his admiration for the work he had fulfilled in Romania.

Aurel Dragoș Munteanu, Ambassador of Romania in Washington and many counsellors in the State Department were present during the audience.

During his visit in the United States, His Eminence had meetings with several members of the USA Congress, of the White House, of the State Department etc.

During this meeting and the press conference at the National Press Club in Washington, the Chief Rabbi presented his point of view stressing the urgent need to support Romania enter a period of economic stability, as this could strengthen democracy and world undermine the neo-Fascist demagogues who are a danger not only for the Jewish population but also for the whole Romanian people.

Important political personalities declared that they agree with this logical and realistic analysis of the situation and promised to support Romania on its way to progress: and democracy.

While in Baltimore, His Eminence attended a Jewish-Christian ecumenical

conference where he also delivered a speech. The conference was presided by Archbishop Keeler and Mr Edgar Bronfman, President of the World Jewish Congress.

The speech of His Eminence was highly appreciated by the hierarchs of the Vatican and by the representatives of the Jewish community attending the conference.

On Friday, May 22, 1992, a meeting took place at the headquarters of the Conference of the Presidents of the Great Jewish Organizations in America, when His Eminence, made an extensive presentation of the present-day situation of the Jewish community in Romania. He also answered several questions raised by the leaders of the American Jewry.

On Saturday, May 9 and on Saturday May 23, His Eminence preached in East Park Synagogue at the invitation of Rabbi Arthur Schneier, President of the Appeal for Conscience Foundation and in the temple on Fifth Avenue, at the request of Rabbi Solomon Roth, President of the national religious organization "Mizrachi" in the United States.

Large masses of believers came to listen to the Chief Rabbi of the Jews in Romania. They hailed and welcomed him with respect. Mr Michael Schneider, Vice President of the Joint, called on His Eminence several times. They had friendly discussions and set up common strategies for the aid program carried out together with the Federation of the Jewish Communities in Romania.

Dr Zvi Pe'ne, Director of the Program for Romania, was also present during the discussions.

The great medical-social Jewish organization in the United States of America "SHAARETZDEK" invited His Eminence and Mrs Dr Moses Rosen through its President, Mr I. Josselson, to attend a dinner of this organization for receiving the "Rabbi Dr Jung" Award. It is a higher Rabbinic award which was also given to Lord Jacobowitz, the outstanding Chief Rabbi of Great Britain, and to Rabbi I. Lau, the Chief Rabbi of Tel Aviv.

The outstanding and successful activity carried out by the spiritual leader of the Romanian Judaism enjoyed a favorable place in the American mass-media (the Press, Radio and T.V.).

Cititorii din străinătate se pot abona prin RODIPET S.A. — PO-BOX 33—57; telefon 1.995 sau 11034; telefax 90 — 18.56.73 — București, Piața Presei Libere, nr. 1 — România. TIPARUL: Imprimeria „ROMCART” — București.